

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ลักษณะการเก็บข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะคือ

4.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการค้นคว้าในหนังสืออ้างอิง เอกสารงานวิจัย นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ บทความ ในสาระสำคัญที่จะสามารถนำมาเป็นประเด็นหรือตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องความรู้สึคนึกคิด และทำที่ที่คนลาวมีต่อคนไทย หลังจากนั้น จึงนำมาเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.1.2 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคนลาวทั้งหมด จำนวน 5 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ นักศึกษา นักธุรกิจ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งสิ้น 28 คน ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเหล่านี้ จะมีประเด็นที่หลากหลายและต่างมุมมองที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์หาผลสรุปของการวิจัยในเรื่องนี้ได้อย่างสมเหตุสมผล และยังทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถืออีกด้วย สำหรับรายละเอียดและที่มาของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่ม	จำนวน/คน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด
นักการเมือง/ ข้าราชการ	5	1. ท่านบุญทอน แสงคำมี	รองรัฐมนตรี	กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันวิจัย กระทรวง แถลงข่าวและวัฒนธรรม กระทรวงการต่างประเทศ
		2. ท่านหุมพันธ์ รัตนวง	ผู้อำนวยการ	
		3. ท่านหุมดาวพอน สุกกะเสม	รองผู้อำนวยการฝ่ายพิธีการชุด	
		4. ท่านคำพอน แสงสมพน	อาจารย์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ฝ่ายการเมือง กระทรวง ป้องกันประเทศ
		5. พันเอกมะนิลา เพ็งคำพันธ์	ทหาร	

กลุ่ม	จำนวน/คน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด
นักศึกษา	4	1. นางพุทธรักษ์ พิจิตร	นักศึกษา ปริญญาโท	มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ลาว และกำลังศึกษา ต่อ ณ คณะเศรษฐ- ศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
		2. นายทองทิพ พันทะวง	นักศึกษา ปริญญาตรี	คณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ลาว
		3. นางวันสะหวัด สุพานวง	นักศึกษา ปริญญาตรี	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ลาว
		4. นายบุญทะวี สีนราชะวง	นักศึกษา ปริญญาตรี	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ลาว

กลุ่ม	จำนวน/คน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด
นักธุรกิจ	5	1. นายสำเริง พมคม	ผู้จัดการฝ่าย บุคคล/รองประธาน กรรมการ	บริษัท โตโยต้าลาว จำกัด
		2. นายมานะ สุกติโชค	ผู้อำนวยการ	บริษัท Mekonomists, Inc. Economic Research and Consultancy
		3. นายทรงสิน กัดยา	ผู้จัดการฝ่ายจัดการ	บริษัท DATACOM
		4. นายโคมอน บิลาวัน	ประธาน	โรงแรม Asian Pavilion
		5. นายสุริศักดิ์ พิจิตร	ผู้จัดการ	ร้านอาหาร & คาเฟ่ 117

กลุ่ม	จำนวน/คน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด
สื่อมวลชน	4	1. นายทองพิม ติมะนีวง 2. นายกองมณี ปานมาลัยทอง 3. นายพอนแก้ว วรคุณ 4. นายอุบแก้ว หลวงพิไชย	รองผู้อำนวยการ บรรณาธิการ หัวหน้าหน่วยข่าว ภายในประเทศ ผู้สื่อข่าวและ ช่างภาพ	วิทยุกระจายเสียง แห่งชาติลาว หนังสือพิมพ์ เวียงจันทน์ใหม่ หนังสือพิมพ์ Vientiane Times หนังสือพิมพ์ Vientiane Times

กลุ่ม	จำนวน/คน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด
ประชาชน ทั่วไป	10	1. นางสุรภา วีระวง 2. นายแต่ สิ้นพะสง 3. นางดารา กัลยา 4. นายศักดิ์ สุวันนะวงสี 5. นายสมพร แพ่งรัตนวง 6. นายวิชัย ศรีชมพู 7. นางวลัยพร ศรีมุงคูน 8. นางเพ็ด สีหาลาด 9. นางถาวร ปะพัดสระรัน 10. นายศรีสงคราม จิตตะพอน	วิศวกร คนขับรถสองแถว นักเขียน กัปตัน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด พนักงานรักษา ความปลอดภัย แม่บ้าน พนักงานต้อนรับ แม่ค้าขายผลไม้ พนักงานถ่าย เอกสาร	บริษัทร่วมทุนไฟฟ้า ลาว ห้องอาหารเวียงราตรี สำนักงาน UNDP ประจำประเทศลาว สำนักงาน UNDP ประจำประเทศลาว บ้านพักสายลมเย็น ร้านถ่ายเอกสาร

สำหรับที่มาและเหตุผลในการเลือกประชากรกลุ่มต่าง ๆ นั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าทุกกลุ่มต่างสามารถเป็นตัวแทนของประชาชนลาวในภาพรวมได้ กล่าวคือ กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการนั้น ทุกท่านมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีความเกี่ยวข้อง และมีความสามารถรอบรู้ในประเด็นที่ผู้ศึกษาต้องการ มีทัศนะและมุมมองความสัมพันธ์ไทยลาวโดยเฉพาะเรื่องภาพลักษณ์ได้เป็นอย่างดี กลุ่มนักศึกษาเป็นตัวแทนของเยาวชนในยุคปัจจุบัน และเป็นกลุ่มที่รับผลกระทบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่น จากสื่อต่าง ๆ ของไทย ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือพฤติกรรมการเล่นแบบต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนของนักธุรกิจก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีการติดต่อและเกี่ยวข้องกับประเทศไทยและคนไทยมาตั้งแต่ต้น เริ่มจากที่ประเทศลาวเปิดประตูสู่โลกภายนอก และมีการเร่งฟื้นฟูประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่ทำให้ความสนใจที่จะค้าขายด้วย และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือ กลุ่มสื่อมวลชนนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า สื่อมวลชนจะสามารถเป็นกระบอกเสียงของประเทศในการช่วยกระชับมิตรและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง แนวคิดของสื่อมวลชนลาวในการสร้างความสัมพันธ์และแนวทางการแก้ไขจุดบกพร่องของสื่อมวลชนไทยจะสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยเรื่องนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มประชาชนทั่วไป ถึงแม้ว่าผลจากการสัมภาษณ์ในกลุ่มนี้จะแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ โดยสิ้นเชิงเนื่องมาจากข้อจำกัดทางการศึกษาของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามคำตอบจากกลุ่มนี้ จะสามารถสะท้อนความรู้สึกที่แท้จริง และความผูกพันของประชาชนลาวโดยทั่วไปที่มีต่อคนไทยและประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า พื้นฐานความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของประเทศทั้งสองนั้น น่าจะมาจากความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนเป็นสำคัญมากกว่าความสัมพันธ์ในทางการเมืองอย่างที่เป็นอย่าง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นให้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาที่ต้องการศึกษา กำหนดหัวข้อให้มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดของสิ่งที่ต้องการจะศึกษา และแนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการวิจัย ในแบบสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีคำถามนำซึ่งลักษณะของคำถามจะสามารถชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกในเชิงบวกหรือลบที่คนลาวมีต่อคนไทย ทำให้ทราบทัศนะและความคิดที่แท้จริงของผู้ให้สัมภาษณ์โดยคำตอบที่ได้จะนำมาประมวลสรุปในเรื่องความสัมพันธ์ในภาพกว้างของคนลาวต่อคนไทย และนำมาเชื่อมโยงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาคือ ทัศนคติที่แท้จริงที่คนลาวมีต่อคนไทย

ลักษณะคำถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-ลาวในภาพรวม ลักษณะคำถามจะครอบคลุมด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำมาเป็นพื้นฐานของการศึกษาเจาะลึกในเรื่องภาพลักษณ์ของคนลาวที่มีต่อคนไทย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่คนลาวมีต่อคนไทย ซึ่งครอบคลุมเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ปัจจุบัน และอิทธิพลของสื่อมวลชนไทยที่ส่งผลต่อความรู้สึกและความคิดของคนลาวที่มีต่อคนไทย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้สึกโดยทั่วไปที่คนลาวมีต่อคนไทย และส่วนท้ายของตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า หากคนลาวมีภาพลักษณ์ที่ไม่ถูกต้องกับคนไทยและประเทศไทย ควรจะหาทางแก้ไขอย่างไร เพื่อให้ให้เกิดความสัมพันธ์อันยั่งยืนระหว่างประเทศไทยและลาวต่อไป

4.3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเน้นเฉพาะเรื่องภาพลักษณ์ของประเทศไทยโดยทั่วไปในสายตาของคนลาว สำหรับประเด็นที่ศึกษานั้นจะศึกษาหาสาเหตุ ประเมิน และวิเคราะห์ความรู้สึกท่าที และการรับรู้ (Perception) ที่แท้จริงของคนลาวที่มีต่อคนไทยในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ผู้ศึกษาขอแจกแจงรายละเอียดข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มดังนี้

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ไทยลาวในภาพรวม

ผู้ศึกษาได้แยกประเด็นคำถามออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังตารางสรุปในประเด็นย่อย ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมือง

เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่า ไทยและลาวมีความสัมพันธ์ในช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาว ค.ศ. 1975 รวมทั้งหลังจากสงครามเย็นยุติลงแล้วเป็นอย่างไร ระบบการปกครองที่ต่างกันของไทยและลาว ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสองประเทศมากน้อยเพียงใด ปัญหาทางการเมืองของทั้งสองประเทศทำให้ความสัมพันธ์ในภาพรวมเป็นไปโดยราบรื่นหรือไม่

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ลักษณะของความสัมพันธ์	
	ราบรื่น	ไม่ราบรื่น
1. กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ	4	1
2. กลุ่มนักศึกษา	2	2
3. กลุ่มนักธุรกิจ	3	2
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4	
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	10	
รวม	23	5

จากตารางที่ 4.1 สามารถสรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย เห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในภาพรวมนั้นเป็นไปด้วยความราบรื่น จำนวน 23 ราย และเป็นเสียงส่วนน้อยจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีเพียง 5 ราย เท่านั้นที่เห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวยังเป็นไปในลักษณะที่ไม่ราบรื่นเท่าใดนัก กล่าวคือ

จากตัวแทนของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานระหว่างกันตั้งแต่โบราณ มีประเพณี และวัฒนธรรมการนับถือศาสนาพุทธอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาษาพูดที่ใกล้เคียงกันเป็นเครื่องกระชับความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความสัมพันธ์ไทยลาวด้านประวัติศาสตร์นั้น ท่านหุมพันธ์ รัตนวงษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ลาว-ไท ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า ความสัมพันธ์ลาวไทยเป็นความสัมพันธ์ที่มีมาช้านาน แม้ว่าการมองประวัติศาสตร์ของทั้งสองประเทศจะแตกต่างกันไปตามแนวทางการค้นคว้า แต่ในความเป็นจริงแล้ว ลาวไทยเป็นเผ่าพันธุ์ชาติเดียวกัน ที่แตกกิ่งก้านสาขาไปในที่ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์เดิม เริ่มในสมัยจีนชื้อฮ่องเต้ของจีนประมาณ 2000 ปีก่อน อาณาจักรเก่าแก่พอเชื่อถือได้ ตามเอกสารที่บันทึกไว้ คือ อาณาจักรฮ้ายลาว อาณาจักรหนองแส คนสองกลุ่มนี้แตกกิ่งก้านสาขาเป็นคนไทกลุ่มต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเผ่าพันธุ์ต่างกันไปแล้ว พัฒนาการย่อมต่างกันไปด้วย วัฒนธรรมพื้นฐานและระบบการปกครองก็ต่างกันไป ทำให้ความแตกต่างยังมีอยู่ กล่าวคือไทยน่าจะเป็นระบบที่เรียกว่า ไทยนิยม เช่น การทำให้ทุกอย่างเป็นไทย แม้กระทั่งภาษา คำพูดของคนลาวที่อยู่เมืองไทยก็ไม่ค่อย คือ ภาคอีสาน ภาคเหนือ กลายเป็นทุกอย่างต้องเป็นไทย ไทยนิยม สมัยเก่าในศัพท์การเมืองก็คือ ลัทธิไทยใหญ่เริ่มมีกระแสคือ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลวงวิจิตรวาทการ ล้วนแล้วแต่มีกระแสชาตินิยม มีระบบกษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งแตกต่างกับลาวที่ล้มเลิก

ระบอบกษัตริย์และเปลี่ยนมาใช้ระบบสังคมนิยมนับแต่ปี ค.ศ. 1975 คือ การทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน มีประชาชนเป็นหลัก

จะเห็นได้ว่าทุก ๆ ภาควิชาของลาวจะรักษาภาษาของตนเอง แล้วก็สำเนียงของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นหลวงพระบาง เวียงจันทน์ ก็สามารถใช้ภาษาได้ทุกอย่าง พูดกันได้ แสดงให้เห็นว่า ลาวเป็นระบบลัทธิรักชาติ (patriotism) หรือมีอุดมการณ์ ซึ่งมันก็จะเป็นเรื่องของสากลนิยมไปบ้าง คือไม่เป็นชาตินิยม ที่แตกต่างกับไทย ไทยก็พัฒนาเรื่องประชาธิปไตยแบบไทยเอง คือประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ใช้ระบบของอเมริกา ซึ่งบางอย่างก็ใช้แบบอเมริกามากในสังคม แต่ทางฝ่ายลาวจะใช้ประชาชนมากกว่า ไม่มุ่งมั่นสร้างความเป็นใหญ่ทางด้านกำลังทหารหรือเศรษฐกิจ ทำให้สังคมมีความสมดุลสนองความกินอยู่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นความมุ่งหวังที่ยังทำไม่สำเร็จ แต่เป็นจุดหมายที่จะต้องทำโดยมีประชาชนเป็นหลัก คืออิงใช้ประชาชนมาจากประชาชน และเพื่อประชาชน ทั้งหมดนี้เป็นหลักอุดมการณ์ทางฝ่ายลาวที่ต่างจากฝ่ายไทย

สำหรับความสัมพันธ์ไทยลาวในอดีตนั้น กลุ่มผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงทัศนะว่า ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ. 1975 ก็มีการพัวพันกันเหมือนในปัจจุบัน แต่ในช่วง ค.ศ. 1975-1980 จะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีนัก จะแบ่งแยกเนื่องจากระบบการปกครองไม่เหมือนกัน ใหม่ ๆ บางครั้งก็มีความมั่นคง บางครั้งก็มีการปะทะกันบ้าง จะมีความระแวงกันในส่วนของรัฐบาล เพราะในขณะนั้น ไทยยึดถือแนวคิดของอเมริกาซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยม ส่วนลาวยึดถือตามแนวคิดของเวียดนามซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมนิยมทั้งอเมริกาและเวียดนามก็เป็นฝ่ายตรงข้ามกัน แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และหลังการยุติสงครามเย็น ความสัมพันธ์ดีขึ้น ทั้งสองฝ่ายมีการตั้งนโยบายร่วมกัน มีการติดต่อต่างประเทศอย่างเสมอต้นเสมอปลาย โดยต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ร่วมกัน ท่านบุญทอน แสงคำมี รองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวเพิ่มเติมว่า ไทยลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกัน หากจะมีความไม่เข้าใจกันบ้างก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่โดยทั่วไปแล้ว ก็พยายามเข้าอกเข้าใจกัน ทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น ทำอย่างไรที่จะให้ความสัมพันธ์ไทย-ลาวดีขึ้น ราบรื่นขึ้นนั้นก็ด้วยการไปมาหาสู่กัน มีการพัวพันค้าขายที่ทั้งสองฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ ในส่วนของรัฐบาลลาวนั้นได้ยึดมั่นเสมอมาไม่ว่ากับประเทศไทยหรือประเทศอื่น ๆ ลาวยึดมั่นในหลัก 5 ประการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ และเคารพนับถืออธิปไตยแผ่นดินซึ่งกันและกัน ทั้ง กัมพูชา จีน เวียดนาม และพม่า ด้วย นอกจากนี้ ลาวยังได้พยายามให้มีความเข้าใจกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ถ้ามีสิ่งใดเกิดขึ้น เช่น ในประเทศไทย มีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้น ประเทศลาวก็จะเสียใจด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ราย จากกลุ่มประชาชนทั่วไปได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมและกล่าวถึงความสัมพันธ์ไทย-ลาวก่อนปี 1975 ว่า ในขณะนั้น มีทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง เข้ามายุ่งเกี่ยวอยู่เสมอ สมัยรัฐบาลลาวฝ่ายขวาปกครองก็มีการเปิดการค้าขายกับไทยอย่างเต็มที่ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการค้าขาย ในส่วนของการเมืองเมื่อครั้งที่อเมริกามาทำสงครามอินโดจีน และลาวยังไม่เปลี่ยนระบอบการปกครองก็มีความสะดวกในการไปมาหาสู่ระหว่างลาวกับไทย โดยเฉพาะทางด้านชายแดนโดยไม่ต้องมีหนังสือผ่านแดน สภาพเศรษฐกิจทางชายแดนเท่าเทียมกัน มีการค้าขายแบบเสรีมากโดยไม่ต้องเสียภาษี เพราะผู้นำประเทศให้ความสำคัญด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แต่เมื่อลาวเปลี่ยนการปกครองก็มีข้อจำกัดด้านการเมืองระหว่างประเทศ ไทยปิดชายแดน เพราะในขณะนั้น ลาวเป็นคอมมิวนิสต์ มีการทำสงคราม และมีระยะหนึ่งที่ทั้งสองประเทศปิดชายแดน จนกระทั่งท่านนายกรัฐมนตรี เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เริ่มฟื้นฟูสัมพันธภาพของทั้งสองประเทศใหม่ จากนั้น ความสัมพันธ์ก็เริ่มดีขึ้นอีกครั้งตั้งแต่ปี 1979 และค่อย ๆ ดีขึ้นตามลำดับ จนถึงก่อนอดีตสหภาพโซเวียตล่มสลายความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะที่เปิดกว้าง มีการค้าขายกันมากขึ้น ซึ่งจุดนี้เป็นจุดเริ่มในการค้าขายของลาว ลาวมีการเปิดประเทศและเปิดกว้างมากขึ้นในปี 1989 เนื่องจากมีความต้องการทางด้านสินค้า เนื่องจากลาวเห็นว่าการค้าขายกับอดีตสหภาพโซเวียต และเวียตนามเริ่มไม่สะดวก เมื่อความช่วยเหลือจากอดีตสหภาพโซเวียต และเวียตนามเริ่มชะงักลง ลาวจำเป็นต้องเปิดการค้ากับทุกประเทศที่อยู่ใกล้เคียง

ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มประชาชนทั่วไป 1 ราย กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในระบอบเก่า (การปกครองแบบกษัตริย์) จะมีความใกล้ชิดกับไทยมากกว่า เพราะถือว่าอยู่ในค่ายเดียวกัน คนไทยกับคนลาวเข้าไปมาหาสู่กัน โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบ เช่น คนที่อำเภอศรีเชียงใหม่ กับคนที่เวียงจันทน์ ก็จะเข้าไปมา ค้าขายกัน เรือข้ามฟากไปมาสะดวก โดยไม่ต้องมีหนังสือผ่านแดน ซึ่งตนเองก็เคยเข้าไปในสมัยนั้นเช่นกัน ไปที่อำเภอท่าบ่อกับอำเภอศรีเชียงใหม่ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนไป เพราะในขณะนั้นทั้งสองประเทศไม่ได้อยู่ในลักษณะค่ายเดียวกัน คือ ลาวอยู่ในค่ายสังคมนิยม ไทยอยู่ในค่ายเสรี ดังนั้น แนวคิดทางการเมืองก็ต่างกันไป ไทยกลัวว่าคอมมิวนิสต์จะเข้ามาแทรกแซงมากที่สุด ลาวก็กลัวว่า ถ้าจะเข้าไปฝั่งไทยก็กลัวจะถูกจับ ไม่มีใครกล้าเข้าไปฝั่งไทย เลยทำให้คนลาวกับคนไทยมีแนวคิดที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง การเข้าไปหากันก็ยังคงมีอยู่แต่เข้มงวดมากขึ้นทั้งสองฝ่าย ถ้าไม่มีความจำเป็นจริง ๆ หรือไม่มีเหตุผลก็ไม่ให้เข้าไป ต้องมีหนังสืออนุญาตถึงจะเข้าไปได้ เมื่อรัฐบาลเข้มงวดมากขึ้น ในด้านความรู้สึกของประชาชนทั้งสองประเทศก็เหินห่างกันไป เพราะไม่ได้ใกล้ชิดกัน ทางฝ่ายไทยก็เข้มงวด หากคนลาวเข้าไปก็จะถูกมองว่าเป็นคอมมิวนิสต์ เกรงว่าจะ

เข้ามาเผยแพร่ลัทธิหรือมาเอาความลับ ความไว้นื้อเชื่อใจก็มีน้อย ไทยบอกว่าลาวเป็นคอมมิวนิสต์ ก็อย่างที่รู้กันในสายตาของคนไทยจะคิดว่า คอมมิวนิสต์จะไม่มีวัฒนธรรม ศาสนา หมายความว่ารวมศูนย์กันหมดอันที่จริงเป็นความเข้าใจที่ผิด เนื่องจากว่าในขณะนั้นนโยบายของไทยดำเนินตามนโยบายอเมริกา เพราะฉะนั้นในเมื่อสองประเทศยืนอยู่คนละค่าย ความนึกคิดของประชาชน หรือความสัมพันธ์ก็แตกต่างกันไป ไทย-ลาวต่างฝ่ายห่างกันไปตั้งแต่ปี 1975-1980 ต่อมาเมื่อปี 1985-1986 ความสัมพันธ์ก็เริ่มดีขึ้น ลาวเปลี่ยนนโยบายในลักษณะเพื่อเปิดประเทศให้การค้าขาย หรือประชาชนทำมาหากินด้วยการไปมาหาสู่กันได้ หลังจากนั้น พวกนักธุรกิจไทยก็เข้ามาลาว นักธุรกิจลาวก็ข้ามไปฝั่งไทย ทุกอย่างก็เริ่มดีขึ้น คนลาวส่วนใหญ่รู้สึกดีใจเพราะเราไปมาหาสู่กันได้เหมือนเดิม จากนั้นหลังจากที่อดีตสหภาพโซเวียตล่มสลายก็หมายความว่าค่ายสังคมนิยมสิ้นสุดลง ความเป็นปึกแผ่นก็น้อยลง ในส่วนของคนลาวถือว่านโยบายทางด้านเศรษฐกิจของระบบสังคมนิยมผิดพลาด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า จากการที่ทั้งสองประเทศมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกันนั้น ไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ของไทยลาวแต่อย่างใด พันเอกมะนิลา เฟ็งคำพัน ทหารในสังกัดฝ่ายการเมือง กระทรวงป้องกันประเทศกล่าวเพิ่มเติมว่า ลาวถือนโยบายต่างประเทศอันดีงามมาตลอด และตนเองก็อยากให้ความสัมพันธ์ลาวไทย เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องปรองดอง ส่วนท่านหุมพัน ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ลาวไทยไปก่อนหน้านี้แล้วนั้น ก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ระบอบการปกครองที่ต่างกันจะไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เนื่องจากนโยบายทางฝ่ายลาวนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับทุก ๆ ประเทศที่มีความประสงค์อยากจะมีความสัมพันธ์อันดีกับลาว ก็ต้องมีความจริงใจ เคารพในหลักการที่มีความเสมอภาคต่างฝ่ายต่างมีความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหลักการของลาวและยึดปฏิบัติต่อเนื่องมา ยึดมั่นในหลักสันติภาพ ความเป็นมิตรและความร่วมมือเป็นหลักการที่ไม่เปลี่ยนแปลงของลาว และลาวก็ปฏิบัติเช่นนี้กับทุกประเทศเช่นกัน

ทัศนะต่อเรื่องการปกครองของไทย-ลาวที่แตกต่างกันจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นหรือไม่นั้น กลุ่มนักศึกษา จำนวน 2 ราย แสดงความคิดเห็นว่า ความแตกต่างในระบอบการปกครองไม่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ไทยลาว กล่าวคือ ตามความเป็นจริงนั้น การปกครองจะเป็นแบบใดขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ แม้ว่าจะมีวิธีการปกครองที่แตกต่างกันไปก็ตาม ก็ไม่ได้สร้างความแตกแยกกระหว่างลาวกับไทย จึงมิได้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง เช่นเดียวกับทัศนะของนักธุรกิจส่วนใหญ่ที่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกับกลุ่มที่กล่าวข้างต้น โดยกล่าวว่าเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์โลกนั้น

ถ้าหากจะอยู่ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบที่ต่างกัน คงไม่มีผลกระทบอะไร ยังคงดำเนินความสัมพันธ์นั้นไปได้ เช่นเดียวกับไทยลาว ยังถือว่ามีความสัมพันธ์ที่คงเดิม เพราะมีความใกล้ชิดกัน พูดภาษาก็เข้าใจกัน แม้ว่าจะมีส่วนที่เป็นอุปสรรคแต่ก็คงไม่มาก ซึ่งในปัจจุบันนั้นลาวก็ไม่ได้ดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศไทยประเทศเดียว ยังมีกับประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ซึ่งแต่ละประเทศก็มีระบอบที่ต่างกันอยู่แล้ว ยิ่งกับประเทศไทยก็ยังไม่เป็นปัญหา ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักธุรกิจรายหนึ่งกล่าวว่า โดยส่วนตัวแล้ว คิดว่า ผู้นำของแต่ละประเทศในโลก ไม่ว่าเฉพาะไทยกับลาวเท่านั้น มีมุมมองการมองโลกเปลี่ยนไปมาก ผู้นำแต่ละคนก็ได้เรียนรู้ว่าการปกครองที่ต่างกัน ก็สามารถอยู่ร่วมกัน และพัฒนาให้มีความเจริญไปด้วยกันได้ แต่ที่สำคัญคือ ต้องมีความเข้าใจกันให้มากขึ้น ซึ่งสำหรับในจุดนี้คิดว่าแต่ละฝ่ายยังมีความเข้าใจกันไม่พอ ทั้งระหว่างรัฐบาลและคนของแต่ละประเทศ สิ่งหนึ่งก็คือ มาจากระบบการศึกษา ประเทศไทยเองก็เช่นกัน ยังมีความรู้สึกที่ลาวด้อยพัฒนาอยู่ ซึ่งก็ถือเป็นเรื่องปกติที่จะรู้สึกแบบนั้น

นอกจากนี้ในกลุ่มประชาชนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ราย ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า นโยบายของแต่ละประเทศก็ยังคงนิ่งนอนใจ และปรับเข้าหากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนก็มีหลายสิ่งเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ประเทศลาวต้องเตรียมประชาชนให้พร้อม แต่โดยส่วนตัวคิดว่า บางอย่างเร็วเกินไปไม่น่าจะเปลี่ยนแปลงเร็ว ควรจะศึกษาไปก่อน การเปลี่ยนแปลงอะไรที่เร็วเกินไป ประชาชนอาจไม่เข้าใจ ทำให้ไม่ถูกต้อง และอีก 1 ราย จากกลุ่มเดียวกันก็ได้กล่าวสนับสนุนเช่นกันว่า ถึงแม้ว่าการเมืองจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ แต่ก็ไม่น้อย เพราะประชาชนเข้าใจ ประเทศลาวมีพรรคการเมืองพรรคเดียว นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลก็คือของพรรค ความวุ่นวายทางการเมืองจะไม่มี ต้องปฏิบัติตามนโยบายที่วางเอาไว้เพราะไม่มีผู้แทนที่จะมาโต้เถียงแบบเมืองไทย อุปสรรคที่ยังคงมีอยู่ก็คือ ความไว้วางใจ ความไว้นื้อเชื่องใจ หมายความว่า ลาวยังไม่เชื่อว่าไทยจะเชื่อใจหรือไว้นื้อเชื่องใจกับลาว และยังไม่ตกลงปลงใจ 100% ให้กับฝ่ายลาวคือ ต่างฝ่ายต่างยังระแวงอยู่

สำหรับปัญหาทางการเมืองระหว่างไทยลาวนั้น กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ในปัจจุบันไทย-ลาว ไม่มีปัญหาทางการเมืองระหว่างกันแล้ว ทุกอย่างราบรื่นและเป็นปกติ แต่ก็มีกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่แสดงทัศนะว่าไทยลาวยังมีปัญหาทางการเมืองต่อกันอยู่ โดยทำให้ความสัมพันธ์ไทยลาวดำเนินไปด้วยความไม่ราบรื่น กล่าวโดยรวมแล้ว เป็นปัญหาที่รัฐบาลของทั้งสองฝ่ายกำลังช่วยกันแก้ไขกันอยู่ ได้แก่ ปัญหาชายแดน ปัญหาคนพลัดถิ่น หรือล่าสุดแม้แต่ปัญหาที่ช่องเม็ก-วังเต่า ทั้งสองฝ่ายก็ควรจะสามารแก้ไขปัญหานี้ได้เช่นกัน และทุกปัญหาก็มิใช่เป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่จะกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีของทั้งสองประเทศเท่าใดนัก

กล่าวโดยสรุป คนลาวโดยทั่วไปเห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในภาพรวมนั้น เป็นไปด้วยความราบรื่น ถึงแม้ว่าในช่วงของความสัมพันธ์จะต้องเหินห่าง และมีความมึนตึง และปะทะกันบ้าง โดยเฉพาะในช่วงหลังจากที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ. 1975 ทั้งนี้ก็ เนื่องจากความแตกต่างของระบอบการปกครองของทั้งสองประเทศ แต่ต่อมาเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองของโลกคลี่คลายลง ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศก็ได้รื้อฟื้นกลับกลายมาเป็นในทิศทางที่ดีขึ้น ระบอบการปกครองที่ต่างกันของไทยและลาวมิได้เป็นอุปสรรคใด ๆ ต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ และในขณะนี้ไทย-ลาวไม่มีปัญหาทางการเมืองระหว่างกัน ทุกอย่างราบรื่นเป็นปกติและถึงแม้ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นทุกปัญหาในความสัมพันธ์ไทยลาวสามารถแก้ไขได้

ตารางที่ 4.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ

เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่า ทางด้านเศรษฐกิจนั้น ประเทศลาวมีทัศนะในด้านดีต่อประเทศไทยหรือไม่ เมื่อเปิดประเทศค้าขายและรับการลงทุนจากนานาประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศไทยนั้น เกรงว่าประเทศไทยจะใช้วิธีครอบงำทางเศรษฐกิจกับประเทศลาวหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนะต่อประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ			
	ดี	ดีแต่มีเงื่อนไข	ไม่ดี	ไม่ออกความเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ	5			
2. กลุ่มนักศึกษา	3	1		
3. กลุ่มนักธุรกิจ	4			1
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4			
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	8	2		
รวม	24	3	-	1

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย ส่วนใหญ่ 24 ราย มีทัศนคติที่ดีต่อประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ จำนวน 3 ราย มีทัศนคติแต่มีเงื่อนไข และมี 1 รายที่ไม่ออกความคิดเห็น

ในภาพรวมแล้ว จากการสัมภาษณ์ในเรื่องนี้ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อลาวเริ่มมีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจโดยนำนโยบายจินตนาการใหม่มาใช้ในการพัฒนาประเทศและเปิดประตูค้าขายและรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุคหลังสงครามเย็นซึ่งก็เป็นผลดีกับประเทศลาว เนื่องจากมีความสะดวกในการค้าระหว่างลาวกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น เพราะประเทศลาวมีลักษณะเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และผลจากการเปิดประเทศนี้เอง ทำให้ลาวสามารถนำสินค้าระยะยาวออกสู่ประเทศที่ 3 ได้ การไปมาหาสู่ระหว่างประเทศง่ายขึ้น ในด้านธุรกิจนั้น คนลาวไม่คิดว่าคนไทยจะมาครอบงำผลประโยชน์ แต่กลับจะทำให้เกิดการพัฒนาในประเทศลาว หากจะมีการเอารัดเอาเปรียบหรือเอากำไรกันนั้น ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่ลาวจะเสียเปรียบบ้าง นั่นเป็นเพราะลาวยังไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้เท่าที่ควร ในทำนองเดียวกันไม่เพียงแต่นักธุรกิจลาวจะเสียเปรียบนักธุรกิจไทยเท่านั้น นักธุรกิจไทยเองก็ถูกนักธุรกิจลาวเอาเปรียบเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา นักธุรกิจรายหนึ่งกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า นักลงทุนไทยมาลงทุนที่ลาวไม่มองการณ์ไกล คิดว่าให้ได้กำไรอย่างเดียว หรือคนไทยบางคนเข้ามาแบบจริงจังแต่มาพบคนลาวที่ไม่จริงใจก็โทษกันไปกันมาทั้งสองฝ่าย กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังให้ทัศนะต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศลาวว่า ลาวไม่ได้ตามแบบอย่างของประเทศใดในการพัฒนาประเทศ แต่ลาวพร้อมที่จะเปิดประตูสู่โลกภายนอก โดยยึดนโยบายของประเทศเป็นหลักเป็นแบบอย่างของประเทศลาว จะศึกษาจากประเทศต่าง ๆ มิได้ศึกษาจากประเทศไทยหรือประเทศเวียดนามเพียงประเทศเดียว เมื่อศึกษาแล้วจึงนำเอาส่วนที่ดีมาพัฒนาประเทศ และลาวเองก็อยากให้ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเหมือนกับประเทศไทยเช่นกัน แต่ควรจะไปพัฒนาไปตามแนวทางของประเทศลาวเอง ที่เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากลาวยังคงยึดถือระบอบสังคมนิยม แนวทางการพัฒนาประเทศนั้นคงจะต้องยึดถือแนวทางสังคมนิยมในการพัฒนาเศรษฐกิจไปด้วย ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้นก็ตาม

สำหรับทัศนะต่อเรื่องดังกล่าว มีกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 3 ราย จากกลุ่มนักศึกษา 1 ราย และกลุ่มประชาชนทั่วไป 2 ราย กล่าวว่า มีความคิดเห็นที่ดีต่อประเทศไทยด้านเศรษฐกิจแต่มีเงื่อนไขโดยผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษา จำนวน 1 ราย กล่าวว่า ในขณะที่ประเทศลาวใช้นโยบายจินตนาการใหม่ในปี 1986 นั้น รัฐบาลลาวยังมีทัศนคติต่อระบบทุนนิยมในลักษณะที่ไม่แน่ใจเท่าใดนัก ยังมีความคิดว่าประเทศอื่น ๆ หรือแม้แต่ประเทศไทยจะมาครอบงำผลประโยชน์จากประเทศลาว จนในปัจจุบันก็ยังมีความระแวงและระวังประเทศที่เป็นทุนนิยมทุก

ประเทศไม่เฉพาะกับไทย นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 2 รายแสดงทัศนะว่า สิ่งที่ไทยนำมาให้ลาวในเรื่องเศรษฐกิจนั้น มีทั้งที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ดีก็ได้แก่ มีการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาประเทศ เปิดตลาด มีนักธุรกิจลาวเกิดขึ้น ประชาชนมีฐานะดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองและสังคม จะเห็นว่าหลายปีที่ผ่านมา มีสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเยอะ เป็นผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสังคม ส่วนสิ่งที่ไม่ดีก็ได้แก่ ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในไทยมีผลกระทบมาถึงประเทศลาว ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างมาก เพราะเหตุผลอย่างหนึ่งก็คือ ลาวเสียดุลการค้าให้ประเทศไทยมากเกินไป ลาวรับเอาสินค้าไทยเข้ามามาก แต่ไม่ได้มีการส่งออกให้เกิดความสมดุลเท่าใดนัก

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ในกลุ่มนักธุรกิจ จำนวน 1 ราย ได้กล่าวประเด็นเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศลาวกับการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมว่า ถ้าหากต้องการที่จะพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ประเทศลาวจะต้องไม่กลัวกับการที่จะต้องสูญเสียการเป็นวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมไป ประเทศลาวควรจะมีการสร้างขอบเขตในการพัฒนาว่า อยากให้การพัฒนาเป็นไปในรูปแบบใด มีวิถีทางใดที่จะรักษาให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมยังคงอยู่ในขณะที่มีการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะใช้แรงงานคนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมที่เคยมีมาแต่อดีตโดยไม่คำนึงถึงว่าเราจะสามารถอยู่ได้อย่างไรในอนาคตและอยู่ได้นานเท่าไร เพียงใด

กล่าวโดยสรุป คนลาวส่วนใหญ่มีทัศนะที่ดีต่อคนไทยและประเทศไทยในทางด้านธุรกิจ คนลาวไม่คิดว่าคนไทยที่เข้ามาลงทุนในลาวจะมาเพื่อมุ่งผลกำไร และกอบโกยผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว การลงทุนของนักธุรกิจไทยในลาวจะก่อให้เกิดการพัฒนาในประเทศลาว การเสียเปรียบหรือได้เปรียบกันระหว่างกลุ่มนักธุรกิจไทยลาวนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ประเทศลาวมีการพัฒนารูปแบบทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวของตัวเอง มิได้ดำเนินไปตามแนวนโยบายของประเทศใด

ตารางที่ 4.3 ความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่สะท้อนสภาพสังคมโดยรวมของประเทศไทย โดยผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาเชื่อมโยงกับสภาพสังคมในประเทศลาวว่า ปัจจุบันเหตุการณ์และปัญหาสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศลาว ประเทศไทยมีส่วนที่ทำให้เกิดปัญหาเหล่านั้น เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี วัยรุ่นลาวโดยเฉพาะผู้หญิงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น นุ่งกางเกงแทนการนุ่งซิ่น ชีมนอเตอร์ไรค์ และเที่ยวกลางคืนกันมากขึ้น ฯลฯ

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนต่อประเทศไทยที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาในประเศลาว		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ	4	1	
2. กลุ่มนักศึกษา	3	1	
3. กลุ่มนักธุรกิจ	3		2
4. กลุ่มสื่อมวลชน	3	1	
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	7	1	2
รวม	20	4	4

จากตารางที่ 4.3 สามารถสรุปได้ว่า จากจำนวนผู้สัมภาษณ์ทั้งหมด 28 ราย มีผู้แสดงความคิดเห็นว่าประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุดของประเทศลาวมีส่วนส่งเสริมให้เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในลาว จำนวน 20 ราย มีผู้ไม่เห็นด้วย 4 ราย และมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น 4 ราย

จากประเด็นดังกล่าว กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นของประเทศไทยในขณะนี้ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด โสเภณี อาชญากรรม มลภาวะ วัยรุ่น นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และในทำนองเดียวกันกับประเทศลาวก็เริ่มที่จะมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาบ้างแล้ว โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น เวียงจันทน์ อย่างไรก็ตาม ยังเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศไทย เช่น วัยรุ่นติดยาเสพติด คมกาว ลักขโมยรถ หรือการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกลุ่ม และมีการทำร้ายกันขึ้นเนื่องจากรัฐบาลลาวมีมาตรการควบคุม เช่น มีการจัดตั้งองค์กรชายหนุ่ม-แม่หญิงคอยสอดส่องดูแลปัญหาเหล่านี้ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า ประเทศไทยมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคมในลาว ทั้งนี้เนื่องจากประเทศทั้งสองมีพรมแดนใกล้ชิดกัน ทานบุนทอน แสงคำมี รองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มข้าราชการได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า ปัญหาสังคมโดยทั่วไปเป็นปัญหาของทุก ๆ ประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่มีการใช้กลไกเศรษฐกิจตลาด ซึ่งหากเกิดกับอีกประเทศหนึ่งแล้วก็จะเกิดกับอีกประเทศหนึ่งที่ใช้ระบบเศรษฐกิจเดียวกัน เช่น ระหว่างประเทศไทยกับลาว หากประเทศไทยมีปัญหา ประเทศลาวก็จะเกิดปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนลาวรับโทรทัศน์จากประเทศไทย ฟังวิทยุไทยก็เข้าใจ ส่วนปัญหาเสพติด เช่น ในขณะนี้เด็กวัยรุ่นลาวมี

ที่ติดยาเสพติด แต่ยังมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับประเทศไทย ทั้งนี้ เป็นเพราะรัฐบาลได้แก้ไข ปัญหาเรื่องนี้ มีการจัดการศึกษา/อบรมให้เห็นโทษและอันตรายของยาเสพติดและมีมาตรการปราบปราม ทานบุญทอน ยังได้ให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหายาเสพติดว่า รัฐบาลของทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลลาว ไทย พม่า จะต้องมีการร่วมมือในการจัดการปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป ซึ่งจะเป็นผลดีแก่แต่ละประเทศ ปัญหาต่าง ๆ น่าจะเกิดจากประเทศที่มีประชากรมากซึ่งลาวก็น่าจะรับมาจากไทย เพราะเป็นประเทศที่ใกล้กัน ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ราย จากกลุ่มนักธุรกิจให้เหตุผลว่า ทุกประเทศที่อยู่รอบข้างประเทศลาวมีส่วนส่งเสริมให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทย และอีก 1 ราย ให้เหตุผลว่า ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศลาวนั้น เป็นเพราะประเทศทั้งสองและคนในประเทศก็มีความใกล้ชิดกัน มีการลอกเลียนแบบโดยมีสื่อเป็นตัวกลาง เช่น วิทยุ และ โทรทัศน์ เป็นต้น

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันที่ผู้หญิงมีการเรียกร้องสิทธิให้เท่าเทียมกับผู้ชายว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเชื่อว่าปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายสามารถใช้ชีวิตที่เคียงบ่าเคียงไหล่คู่กันไปได้ในสังคมปัจจุบันทั้งสองเพศมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีใครเป็นผู้นำเหนือใคร ต่างจากสมัยก่อนที่ผู้ชายจะเป็นผู้นำเสมอ ในส่วนของประเทศลาวมีการจัดตั้งสมาพันธ์แม่หญิงลาว โดยสมาพันธ์นี้มีหน้าที่ที่สำคัญในการพิทักษ์สิทธิต่าง ๆ ของสตรี มีการจัดการศึกษาอบรมให้เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ในสังคม เช่น เรื่องการเมือง ส่งเสริมบทบาทของสตรีในสังคมและช่วยเหลือสังคมอีกด้วย

นอกจากนี้ในเรื่องของพฤติกรรมของวัยรุ่นลาวที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะวัยรุ่นผู้หญิงที่หันมานุ่งกางเกงแทนการนุ่งซิ่น ซิมอเตอร์ไซด์ และเที่ยวกลางคืนกันมากขึ้นนั้น กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า เป็นเพราะลักษณะสังคมเปลี่ยนไป มีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น สภาพชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของชีวิตจึงเปลี่ยนไป

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ทัศนะว่า พฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นปัญหาใหญ่ของวัยรุ่นลาวเนื่องจากโดยปกติหากต้องเข้าไปในสถานที่ราชการ โรงเรียน หรือประกอบพิธีสำคัญทางศาสนา วัยรุ่นหญิงทุกคนก็ยังใส่ผ้าถุง ซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติที่ต้องกระทำอยู่แล้วนอกจากหากออกไปเที่ยวเพื่อความสะดวกก็สามารถใส่กางเกงได้ การใส่ผ้าถุงหรือกางเกงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และความเหมาะสม และรัฐบาลก็ไม่ได้มีระเบียบออกมาว่าห้ามใส่กางเกง กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงทัศนะที่เหมือนกันว่า วัยรุ่นไทยมีอิทธิพลต่อการแต่งกายและพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นลาว โดยผ่านสื่อต่าง ๆ คนลาวส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์จากประเทศไทย วัยรุ่นจะดูละคร เพลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะได้รับการถ่ายทอดสู่วัยรุ่นลาวโดยไม่รู้ตัว และง่ายที่จะทำตาม เช่นเดียวกับวัยรุ่นไทยที่จะเลียนแบบวัยรุ่นญี่ปุ่น ผู้ให้

สัมภาษณ์จากกลุ่มประชาชนทั่วไป 1 ราย แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า วัยรุ่นไทยมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาวมากถึง 95% จากทีวี วีดีโอ หนังสือแฟชั่น รวมทั้งสื่ออื่นๆ ประเภทที่มีการสื่อสารถึงกันได้ อิทธิพลของสื่อเป็นสิ่งสำคัญมากในขณะนี้ โดยส่วนตัวแล้วไม่ชอบวัฒนธรรมตะวันตก ชอบวัฒนธรรมลาวมากกว่า ไม่เข้าใจว่าทำไมวัยรุ่นลาวส่วนใหญ่ชอบวัฒนธรรมตะวันตก เช่น ชอบ แมคโดนัลด์ หรือเคเอฟซี แต่โดยส่วนตัวแล้วชอบความเป็นลาว และสามารถยอมรับความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้ แต่รับความเจริญทางด้านวัฒนธรรมไม่ได้ และคิดว่าความเจริญด้านวัฒนธรรมควรจะพัฒนามาจากพื้นฐานของวัฒนธรรมลาว ไม่ใช่ลอกเลียนแบบประเทศอื่นแล้วพัฒนาไปตามประเทศนั้น

จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 28 ราย มีเพียง 4 ราย ได้จากกลุ่มนักธุรกิจ 2 ราย และกลุ่มประชาชนทั่วไป 2 รายเท่านั้นที่ไม่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว แต่ได้ให้ทัศนะในภาพรวมว่า ปัญหาสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศลาวขณะนี้ ประเทศไทยมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นปัญหาเฉพาะของภายในแต่ละประเทศที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุป คนลาวส่วนใหญ่ทราบว่าปัญหาของสังคมไทยในขณะนี้ ได้แก่ ปัญหาเสพติด โสเภณี อาชญากรรม มลภาวะ วัยรุ่น และส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่าประเทศไทยมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคมที่คล้ายคลึงกันในประเทศลาว เนื่องจากทั้งสองประเทศอยู่ใกล้ชิดกัน และโดยการนำซึ่งของสื่อจากไทย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อลักษณะสังคมเปลี่ยนไป มีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น สภาพชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนไป ส่งผลให้พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนไปด้วยโดยเฉพาะวัยรุ่น วัยรุ่นไทยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นลาวโดยผ่านสื่อต่าง ๆ อีกเช่นกัน

ตอนที่ 2 ภาพลักษณ์ที่คนลาวมีต่อคนไทย

ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาได้แยกประเด็นคำถามออกเป็น 5 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

- 1) ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางประวัติศาสตร์กับไทย
- 2) ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อเหตุการณ์ความสัมพันธ์ในปัจจุบัน
- 3) ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อสื่อมวลชนไทย
- 4) ความรู้สึกโดยทั่วไปของคนลาวที่มีต่อคนไทย

ตารางที่ 4.4 ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางประวัติศาสตร์กับไทย

เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเห็นด้วยหรือไม่ว่าในประวัติศาสตร์ไทยลาวมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติกันอย่างใกล้ชิดแต่ภายหลังได้ถูกแบ่งแยกออกจากกันโดยฝรั่งเศส และเมื่อทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งระหว่างชายแดนและสงครามต่อกันนั้น ต่างฝ่ายต่างคิดต่อกันในแง่ลบ แต่ต่อมาจากการที่คนลาวและคนไทยมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน ส่งผลให้คนทั้งสองประเทศ กลับมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติของคนลาวต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์			
	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มข้าราชการ	4	1		
2. กลุ่มนักศึกษา	1	1	1	1
3. กลุ่มนักธุรกิจ	2	1		2
4. กลุ่มสื่อมวลชน	2	1		1
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	5	3	1	1
รวม	14	7	2	5

จากตารางที่ 4.4 สามารถสรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย มีทัศนคติที่เห็นด้วย 14 ราย เฉย ๆ 7 ราย ต่อภาพลักษณ์ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยลาว จำนวน 21 ราย มีเพียง 2 ราย จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่แสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย และ 5 ราย ไม่ขอแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าว สำหรับในรายละเอียดของการให้สัมภาษณ์นั้นมีดังนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 14 ราย กล่าวถึงประเด็นที่เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทยลาวที่ถูกแบ่งแยกโดยฝรั่งเศส ในลักษณะที่เป็นกลาง กล่าวคือ ถึงแม้ว่าในอดีตประเทศไทยและลาวจะเคยเป็นดินแดนผืนเดียวกันมาก่อนแต่เมื่อฝรั่งเศสเข้ามาปกครอง และมีเรื่องการเมืองระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง ฝรั่งเศสจึงแบ่งแยกดินแดนออกมาอย่างชัดเจนว่าฝั่งนี้เป็นลาว ฝั่งนี้เป็นไทย ซึ่งก็เห็นด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ และอย่างน้อยแต่ละประเทศก็มีขอบเขตของประเทศตนที่ชัดเจนขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการจำนวน

1 ราย กล่าวว่าไม่ควรจะนึกถึงเรื่องราวในอดีตแล้วเนื่องจากไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ ควรจะมองถึงเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคตมากกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักธุรกิจจำนวน 1 ราย แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า ควรจะใช้ประวัติศาสตร์เพื่อมองอนาคตว่าจะรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมลาวได้อย่างไร ถ้าคิดจะได้เดียวกันแต่เรื่องในประวัติศาสตร์ก็คงจะไม่ได้ประโยชน์เท่าใดนัก ควรใช้ประวัติศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินไปข้างหน้าว่าทำอย่างไรให้มั่นคงและดีกว่าเดิมจะดีกว่า อย่างไรก็ตามข้อสังเกตที่ได้จากการสัมภาษณ์เมื่อผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามว่า คนลาวยังคิดว่าคนไทยอีสานและดินแดนทางอีสานทั้งหมดยังเป็นของประเทศลาวหรือไม่ คำตอบจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ แท้จริงแล้วคนไทยอีสานและดินแดนทางภาคอีสานเป็นของประเทศลาว คนอีสานเป็นคนลาวที่ถูกแบ่งไปอยู่ฝั่งไทย คนไทยที่เป็นคนไทยจริง ๆ กับคนลาว ไม่ใช่คนเชื้อชาติเดียวกัน ยกเว้นคนอีสานเท่านั้น คนไทยกับคนลาวคือคนพูดที่เข้าใจกัน และเป็นคนที่อยู่ใกล้กัน มีวัฒนธรรมคล้ายกัน แต่ไม่ใช่คนที่มีเชื้อชาติเดียวกับลาว ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 2 ราย ให้ทัศนะเพิ่มเติมอีกว่า คนไทยน่าจะเข้าใจผิดที่คิดว่าไทยลาวเป็นเสมือนประเทศเดียวกัน ตามความเป็นจริงแล้วในทางประวัติศาสตร์ลาว คือล้านช้าง ดินแดนอีสานคือ ลาว ส่วนสยามคือล้านนา ซึ่งถ้าถามว่า อยากให้รวมกันหรือไม่ นั้น ถ้าเป็นไปได้ ก็อยากให้รวมกัน เพราะคนลาวที่อยู่ในประเทศไทย ที่ยังมีความเป็นลาวอยู่จะได้กลับมาอยู่ร่วมกันในประเทศเดียวกัน อย่างไรก็ตามตัวแทนกลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการจำนวน 1 ราย คือ ท่านบุญทอน รองรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า นโยบายของรัฐบาลลาวยังไม่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องที่จะให้ประเทศไทยและลาวรวมเป็นประเทศเดียวกัน มีเพียงแต่ว่าประเทศไทย ลาว เป็นประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง และที่ลาวไม่มีจุดประสงค์ที่จะไปครอบงำประเทศใด ไม่ว่าจะเป็น ไทย เวียดนาม หรือกัมพูชา ลาวเป็นประเทศเล็กที่มีความเป็นเอกราชของตนเอง และอยากอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคโดยสันติ

จากประเด็นดังกล่าว มีผู้ที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 ราย คือ จากกลุ่มนักศึกษาจำนวน 1 ราย อีกจำนวน 1 ราย จากกลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งความคิดเห็นของนักศึกษาได้มองว่าไม่เห็นด้วยที่ฝรั่งเศสมาแบ่งแยกดินแดนทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงออกจากกัน เพราะยังคิดว่าคนที่อยู่ในภาคอีสานก็คือคนลาว วัฒนธรรมต่าง ๆ ก็เปลี่ยนไปเป็นของไทยมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีส่วนที่บ่งบอกว่า บรรพบุรุษดั้งเดิมเป็นลาว เช่น การเป่าแคน กินข้าวเหนียว แต่ก็เข้าใจสถานการณ์ในครั้งนั้นว่าชาติที่มีอำนาจมากกว่าก็สามารถทำได้ทุกอย่างที่ต้องการซึ่งหมายถึงประเทศฝรั่งเศส ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มประชาชนจำนวน 1 ราย กล่าวเพิ่มเติมว่า การที่ไทยลาวถูกแบ่งแยกออกจากกันเป็นเรื่องของการเมือง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ทำให้ดินแดนทั้งสองฝั่งต้องถูกแบ่งแยกจากกัน ความรู้สึกของคนลาวที่ได้ถูกแบ่งไปอยู่ฝั่งไทย นั่นก็คือคนลาว แต่ด้านเชื้อชาติ คนลาวกับคนไทยไม่เหมือนกัน

สำหรับประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับการที่คนลาวและคนไทยมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน ทำให้คนทั้งสองประเทศมีระบบ ความเชื่อและการรับรู้อย่างเดียวกันนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มจำนวนทั้ง 28 คน แสดงทัศนคติอย่าง เดียวกันว่า เห็นด้วยกับคำกล่าวข้างต้น

จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่มนั้น กลุ่มข้าราชการและสื่อมวลชนที่ทราบถึง สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งได้แสดงทัศนะต่อปัญหาชายแดนไทยลาวในกรณีเหตุการณ์สามหมู่ บ้านที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และกรณีบ้านร่มเกล้าที่จังหวัดพิษณุโลกของไทยว่า ในขณะที่คนลาว ส่วนใหญ่ไม่ได้มองไทยว่าเป็นศัตรู เพราะมีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่เข้าใจผิดกัน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองที่หวังผลประโยชน์ ซึ่งเมื่อเกิดเรื่องขึ้นก็ได้มีการเจรจาระหว่างกัน โดยต่าง ก็เห็นว่าควรให้มีการยุติข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี เช่นเดียวกับกลุ่มนักธุรกิจที่แสดงความคิดเห็น ต่อเหตุการณ์ดังกล่าวว่า เป็นเรื่องของการเมือง และกลุ่มคนที่ไม่ดีหวังในผลประโยชน์จนทำให้ คนลาวมองประเทศไทยว่าเป็นประเทศใหญ่ที่ขอรุกรานประเทศเล็ก ๆ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจ มีส่วนก่อให้เกิดความฝังใจคนลาว แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนิสัยของคนลาว ตลอดจนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่มีลักษณะเรียบง่าย และเป็นคนที่ให้อภัยผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่ยังมีอยู่มาก ในสังคมลาว และยังสามารถรักษาได้อยู่ ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันในอนาคตอาจกลายเป็นความรู้สึก ที่ดีและให้อภัย เนื่องจากคนลาวโกรธง่ายหายเร็ว ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้นต่างกล่าวว่า เป็นเรื่องของนักการเมือง คนลาวส่วนใหญ่ไม่ได้มองว่าคนไทยเป็นศัตรูแต่อย่างใด เป็นเรื่องที่ไม่ เข้าใจกันมากกว่า กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่จะมองว่าไทยเป็นศัตรูที่มารุกรานประเทศลาว เพราะไม่ เข้าใจว่าทำไมสองประเทศที่เป็นพี่น้องกันต้องมารบกัน และลาวก็เป็นประเทศที่เล็กกว่าไทยมาก อย่างไรก็ดีตามเหตุการณ์ดังกล่าวมิได้เป็นเหตุการณ์ที่ฝังใจคนลาวมาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 4.5 ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อเหตุการณ์ความสัมพันธ์ในปัจจุบัน

4.5.1 เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ภาพลักษณ์ความรู้สึกของคนลาวต่อกรณีเหตุการณ์และข่าวต่าง ๆ ระหว่างไทยลาว โดยเฉพาะข่าว ที่แม่หญิงลาวถูกข่มขืน และล่อลวงโดยคนไทย หรือในกรณีที่ผู้สื่อข่าวไทยสัมภาษณ์นักกีฬาลาว ในลักษณะที่คล้ายกับว่าไม่ได้ตั้งใจมาแข่งขันแต่มาอยากมาเห็น และมาเล่นน้ำทะเลที่เมืองไทย มากกว่า

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติต่อเหตุการณ์และข่าวความสัมพันธ์ในปัจจุบัน		
	รู้สึกเฉย ๆ	มองในแง่ลบ	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ			
2. กลุ่มนักศึกษา	4	1	
3. กลุ่มนักธุรกิจ	4		1
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4		
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	4		4
	3	3	
รวม	19	4	5

จากตารางที่ 4.5.1 สามารถสรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย มีผู้แสดงความรู้สึกเฉย ๆ ต่อข่าวต่าง ๆ ระหว่างไทยลาว จำนวน 19 ราย ทัศนคติในแง่ลบ จำนวน 4 ราย และ 5 ราย ไม่แสดงความคิดเห็น ดังนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ 19 ราย แสดงความคิดเห็นในลักษณะที่รู้สึกเฉย ๆ คือเข้าใจว่า ในกรณีข่าวที่แม่หญิงลาวถูกล่อลวงโดยคนไทยไปในทางที่ไม่ดีนั้น มิใช่เป็นเรื่องใหญ่ที่จะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ไทยลาว เป็นเรื่องของตัวบุคคลที่เป็นคนไม่ดีเพียงส่วนน้อยมาก คนลาวส่วนใหญ่มิได้มองคนไทยที่กระทำไม่ดีนั้นจะหมายรวมถึงคนไทยทั้งประเทศ เป็นเรื่องธรรมดาของสังคมในทุกประเทศที่มีทั้งคนดีและคนไม่ดีอยู่แล้ว ในความเป็นจริงอาจเป็นไปได้ว่า ผู้หญิงลาวอาจจะสมัครใจไปเอง หรืออาจจะถูกล่อลวงไปจริง ๆ โดยที่ไม่รู้ตัว ซึ่งหากถูกล่อลวงไปจริง ๆ ก็น่าจะโทษตัวเองที่ไม่คิดให้รอบคอบ หรือบางทีอาจจะคิดว่าถ้าได้ไปอยู่เมืองไทยแล้วจะสบาย ซึ่งตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละคน ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มสื่อมวลชน จำนวน 2 ราย แสดงทัศนคติเพิ่มเติมว่า คนลาวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ และการระวังตัวรักษาตัวเอง จึงง่ายต่อการถูกล่อลวง สื่อมวลชน จำนวน 1 ราย กล่าวว่า หญิงลาวที่ถูกล่อลวงไปจะเป็นคนที่ไม่ได้รับการศึกษา และอีก 1 ราย ในกลุ่มเดียวกันกล่าวว่า จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ทุกคนต้องดิ้นรน ซึ่งบางคนก็ยังคงมีความอยากที่จะให้ตัวเองสบาย ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1 ราย แสดงทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวว่า ถ้าหากมีเรื่องทำนองดังกล่าวเกิดขึ้น คนลาวส่วนใหญ่จะคิดว่าเป็นคนไทยที่พาไปแน่นอนไม่คิดว่าเป็นชาติอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มาติดต่อลูกค้า สามารถผ่านเข้าชายแดนได้และถือหนังสือผ่าน

แคนต่าง ๆ ใต้ต้องเป็นคนไทย อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนคติต่อการแก้ไข ปัญหาของรัฐบาลลาวต่อเรื่องนี้ว่ารัฐบาลลาวได้ตรวจสอบดูแลและปราบปรามอยู่แล้วและรัฐบาล ของทั้งไทยและลาวน่าจะมีการเจรจากันได้ และคิดว่าปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นปัญหาของรัฐบาล เป็นเรื่องของบุคคลมากกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ 1 รายจากกลุ่มสื่อมวลชนกล่าวว่า เรื่องที่ผู้หญิงลาวถูก ล่อลวงไปในทางที่เลวร้ายนั้น เกิดได้กับทุกประเทศไม่เฉพาะแต่ลาว พม่า หรือประเทศอื่น ๆ ก็มี รัฐบาลควรมีการเจรจาในส่วนของผู้ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งหากประเทศลาวมีการ จำกัดการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายแล้ว ไทยก็ควรจำกัดด้วยเช่นกัน ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มนัก การเมือง/ข้าราชการ จำนวน 1 ราย กล่าวว่า เรื่องนี้น่าเป็นห่วงมาก ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจที่เข้า มาลงทุนในลาวมีผู้หญิงลาวเป็นภรรยา แต่ไม่ดูแลเท่าที่ควร ซึ่งภายหลังพบความจริงว่า ส่วนมาก ผู้หญิงลาวจะถูกหลอกให้แต่งงาน และกลายเป็นภรรยาน้อย ในส่วนนี้รัฐบาลลาวได้มีการตรวจ สอบ และพิจารณากันเป็นกรณีพิเศษ สำหรับแม่หญิงลาวที่จะแต่งงานกับชายไทย ฝ่ายชายต้องมี หลักฐานยืนยันสถานภาพของตนว่ายังเป็นโสด หรือแต่งงานแล้วแต่หย่า เป็นต้น ผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 2 ราย กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ผู้หญิงลาวถูกล่อลวงจากคนไทย นั้น ขึ้นอยู่กับประเทศไทยว่ามีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาเพียงใด ซึ่งถ้าหากคนไทยคิดดี ทำดี ก็คงไม่มีปัญหาอะไร

จากกรณีที่เคยมีข่าวว่า แม่หญิงลาวถูกข่มขืนในเรือนจำโดยคนไทย และเจ้า หน้าที่คุมขังที่จังหวัดระยองนั้น กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 19 คน ส่วนใหญ่ได้แสดงทัศนคติที่เป็นไป ในทำนองเดียวกัน คือคนไทยที่ทำนั้นเป็นคนไม่ดี ยิ่งเป็นเจ้าหน้าที่เป็นคนในเครื่องแบบด้วยแล้ว แสดงว่าใช้อำนาจไปในทางที่ผิด รู้สึคว่าคนไทยกลุ่มหนึ่งไม่มีมนุษยธรรม อย่างไรก็ตามเมื่อมีเหตุ การณ์เกิดขึ้นต้องช่วยกันแก้ไข ควรลงโทษคนที่กระทำความผิดตามกฎหมายบ้านเมือง รัฐบาลควรให้ การศึกษาแก่ประชาชน หรือหากเป็นผู้บังคับบัญชาควรอบรมสั่งสอนผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ให้ สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษา 1 รายกล่าวว่า เมื่อทราบข่าวดังกล่าว รู้สึกเกลียดคนไทย แต่เกลียดเฉพาะ คนกลุ่มนั้น ไม่ได้คิดว่าคนไทยทั้งประเทศไม่ดี คนลาวแยกแยะได้ แต่ก็รู้สึกน้อยใจกับเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น เพราะคิดว่าคนไทยลาว รู้จักกันมานานแล้ว แต่ทำไมมีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้น เป็นบ้านพี่ เมืองน้องกัน เป็นประเทศที่ใกล้เคียงกัน แต่ไม่ให้ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มประชาชน 1 ราย ให้ทัศนะต่อเรื่องดังกล่าวว่า รู้สึกไม่ดี และ ตามความจริงนั้น เรื่องของผู้หญิงลาวที่ออกจากบ้านไปแล้วถูกข่มขืน และรังแกนั้นเป็นเรื่องที่เกิด ขึ้นอยู่บ่อย ๆ แต่อาจจะไม่เป็นข่าว เหตุที่เกิดส่วนมากเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ คนลาวข้าม ไปฝั่งไทยเพื่อหาเงิน สภาพเศรษฐกิจบีบบังคับให้ไป อย่างไรก็ตาม ปัญหาแบบนี้ก็มีปรากฏใน สังคมไทยเช่นกัน และไม่ใช่ว่าคนลาวเท่านั้นที่ถูกล่อลวง คนชาติอื่นก็เช่นกัน อย่างไรก็ตามรู้สึก

ผิดหวังเพราะเท่าที่เห็นนั้น ประเทศไทยเห็นแก่เงิน เห็นแก่ธุรกิจ เห็นแก่วัตถุนิยมไป ทำอะไรก็ได้ ทำอะไรก็ได้ ขายอะไรก็ได้ ขายคนก็ได้ ผลสะท้อนกลับมาที่คนลาวที่ไม่รู้เรื่องอะไร ไม่รู้ว่าถูกขาย คนลาวจึงถูกหลอกได้ง่าย ทางแก้ไขของรัฐบาลลาวก็คือ จะต้องเผยแพร่เรื่องดังกล่าวให้แต่ละแขวงทราบ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบอีกต่อหนึ่ง

จากคำถามที่ผู้สัมภาษณ์ถามว่า ในช่วงกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 6-17 ธันวาคม 1998 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพและมีนักกีฬาลาวผู้หนึ่งถูกถามโดยนักข่าวไทยว่า “น้ำทะเลเค็มมั๊ย?” ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 19 ราย แสดงความเห็นในทำนองเดียวกัน คือ เห็นว่าเป็นคำถามที่ไม่สร้างสรรค์ เป็นคำถามในลักษณะเชิงดูถูก ซึ่งไม่น่าจะถามคำถามแบบนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษา 1 ราย กล่าวว่า คนลาวก็คงตั้งใจมาแข่งกีฬาเพื่อมิตรภาพ มาเพื่อประเทศชาติ และต้องการมาผูกสัมพันธ์ไมตรีกับไทย คิดว่านักข่าวคงมีความคิดทางลบกับประเทศลาวซึ่งไม่เฉพาะกับสื่อมวลชนเท่านั้น การดูถูกคนลาวในหมู่นักศึกษาด้วยกันก็มีเยอะ เช่น เพื่อนคนหนึ่งได้ทุนมาเรียนที่กรุงเทพฯ และมีเพื่อนชาวกรุงเทพฯ ถามว่า เวลาไปโรงเรียนขี่ควายไปโรงเรียนหรือเปล่า ก็มีความรู้สึกโกรธเหมือนกัน แต่ก็เข้าใจและคิดว่าเค้ายังไม่ทราบ และรู้จักประเทศลาวมากนัก

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ จำนวน 1 ราย และกลุ่มสื่อมวลชน 2 ราย กล่าวเพิ่มเติมว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล แต่เมื่อผู้สื่อข่าวถามคำถามในลักษณะนั้นและนำมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนจริง ๆ ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง และไม่สร้างสรรค์ในการทำข่าว คำถามดังกล่าวสามารถสื่ออะไรบางอย่างในตัวของผู้สื่อข่าวคนนั้น เช่น ชอบดูถูกคนลาว และอาจจะไม่มีการศึกษาและไม่มีความคิด จึงได้ถามคำถามแบบนั้น เช่นเดียวกับนักธุรกิจรายหนึ่งกล่าวว่า จริง ๆ แล้ว คนลาวบางคนอาจจะไม่เคยเห็นน้ำทะเลจริง ๆ และการที่นักข่าวถามในทำนองนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่านักข่าวต้องการอยากจะสื่ออะไรออกมา อะไรคือเป้าหมายของนักข่าว โดยตัวของสื่อเองนั้น มีอิทธิพลพอสมควร สามารถก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ ขึ้นอยู่กับว่าคนดูข่าวที่ออกไปนั้นคิดอย่างไร เข้าใจอย่างไร แต่ก็ยังไม่เข้าใจว่า ทำไมนักข่าวไทยจึงตั้งคำถามแบบนั้นออกมาซึ่งก็เป็นสิทธิของนักข่าวไทย แต่หากจะมองในลักษณะความเป็นเพื่อนบ้านกัน เราควรจะช่วยกันสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะเป็นประโยชน์กว่า เช่น ไทยควรจะช่วยเหลือสภาพความคิดที่ชอบดูถูกคนลาวออกไปจากหมู่นักข่าวไทยด้วยกันเองมากกว่า เช่นตนเองเคยไปติดต่อธุรกิจให้ลูกค้า ลองทนายว่าตนเองมาจากประเทศไหน เค้าจะทนายประมาณ 10 ครั้ง เค้าว่ามาจากหลาย ๆ ประเทศ ไม่มีประเทศลาวเลย แต่พอบอกว่ามาจากประเทศลาว จะไม่เชื่อ แล้วยังบอกว่าคนลาวต้องเป็นแบบนี้แบบนี้ จะสังเกตว่าถ้าเราไม่ช่วยกันแก้ไขจุดนี้เราคงไม่สามารถพัฒนาไป

ด้วยกันได้ เขาก็คงต้องไปหาประเทศอื่น เพราะโลกในปัจจุบันเป็นโลกของยุคไร้พรมแดน จะคบค้าสมาคมกับชาติใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องคบประเทศประเทศไทยประเทศเดียวเท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักธุรกิจจำนวน 1 ราย แสดงทัศนคติที่คล้ายกับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ โดยกล่าวว่า นักข่าวไทยอาจจะไม่ได้ตั้งใจที่จะถามเช่นนั้น คงจะเป็นคำที่หยอกล้อเท่านั้น ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไป 2 ราย กล่าวถึงความรู้สึกต่อคำพูดของนักข่าวไทยในลักษณะเฉย ๆ เพราะประเทศลาวก็ไม่มีทะเลจริง ๆ ไม่รู้สึกน้อยใจหรือโกรธคนไทย นักข่าวไทยอาจจะไม่ได้เจตนา เพียงแต่เป็นการหยอกล้อเล่น ๆ เท่านั้น

ข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่มต่อคำถามเหตุการณ์ปัจจุบันบางเหตุการณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ได้ตัดตอนมาจากหนังสือพิมพ์บางฉบับของไทยที่ลงข่าวเกี่ยวกับประเทศไทย และลาว โดยได้ตั้งคำถามและยกเหตุการณ์นั้น ๆ ถามถึงความรู้สึกของคนลาวที่มีต่อข่าวดังกล่าว เช่น กรณีที่ 1 นางจันทรมณี ลูกสาวท่านคำแสน รองเจ้าเมืองวาปี แวงสาละวัน ได้ถูกลักพาตัวเข้ามาในฝั่งไทยตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 1999 โดยมีคนลาวและคนไทยร่วมมือกัน เรื่องนี้เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ลาวหรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร หรือกรณีที่ 2 หนุ่มชาวลาวยาวพวง ทำมางสา มีมารดาเป็นคนไทย ต้องพลัดพรากจากกันมานานกว่า 30 ปี ได้มาติดต่อผ่านคนไทยที่เป็นผู้จัดการโรงแรมเอเซียเนปาวิลเลียนในเวียงจันทน์ให้ตามหาแม่ของเขาซึ่งทราบว่า เป็นชาวจังหวัดเชียงราย ในที่สุดด้วยการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐก็ได้ทำให้แม่ลูกคู่นี้ได้พบกัน ท่านมีความรู้สึกอย่างไร จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทุกคนต่างตอบเหมือนกันว่า ไม่เคยได้ยินข่าวทั้งสองข่าวนี้อยู่ ซึ่งแสดงถึงข้อจำกัดในเรื่องของเสรีภาพในการเสนอข่าวของสื่อมวลชนลาว ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาจำนวน 1 ราย กล่าวเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่คนลาวไม่ทราบข่าวต่าง ๆ นั้น เนื่องมาจากลาวจะปิดข่าว โดยเฉพาะข่าวที่คิดว่าจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เช่น ในกรณีข่าวของนางจันทรมณี ดังนั้นข่าวในลักษณะนี้ประชาชนจะไม่ทราบในรายละเอียดเลย

ในภาพรวมความรู้สึกของคนลาวโดยทั่วไปต่อกรณีเหตุการณ์ปัจจุบันระหว่างไทยลาวที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่แม่หญิงลาวถูกข่มขืนและล่อลวงโดยคนไทย หรือต่อกรณีที่ผู้สื่อข่าวไทยสัมภาษณ์นักกีฬาลาวโดยใช้คำถามในลักษณะเชิงดูถูก คนลาวส่วนใหญ่แสดงความรู้สึกเฉย ๆ และคิดว่าเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล มิได้เข้าใจว่าคนไทยทั้งประเทศจะมีความคิดที่จะดูถูกคนลาวทุกคน

4.5.2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวในระดับประมุขของประเทศ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย และนายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศของลาว ความสัมพันธ์ระหว่าง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับผู้นำแขวงต่าง ๆ ของลาวอันเกิดจากการเยี่ยมเยือนประจำสม่ำเสมอ หรือการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้ในระดับสูงระหว่างไทยและลาวซึ่งมีอยู่เป็นประจำ เช่น ระหว่างนายกรัฐมนตรีของประเทศทั้งสอง คือ พลเอกสฤษดิ์สหาาด แก้วบุญพันธ์ และ นายชวน หลีกภัย และผู้นำรัฐบาลคนอื่น ๆ จะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-ลาว และจะส่งผลให้คนลาวมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย ท่านเห็นด้วยหรือไม่

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ความสัมพันธ์ในระดับผู้นำประเทศส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ	5		
2. กลุ่มนักศึกษา	4		
3. กลุ่มนักธุรกิจ	3		2
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4		
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	6		4
รวม	22		6

จากตารางที่ 4.5.2 สรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย มีผู้แสดงทัศนคติว่าเห็นด้วยกับประเด็นคำถามข้างต้น จำนวน 22 ราย และไม่มีผู้ใดที่ไม่เห็นด้วยกับประเด็นนี้ในขณะที่จำนวน 6 ราย ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 22 ราย แสดงทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นด้วย โดยต่างกล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในระดับผู้นำประเทศ และการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันนั้น จะส่งผลให้คนลาวมีความรู้สึกที่ดีขึ้นต่อคนไทย มองคนไทยในแง่ดีขึ้น ผู้นำประเทศจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนทั้งสองประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาจำนวน 1 ราย แสดงทัศนคติว่า การที่ทั้งสองประเทศจะมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งนั้น เหตุผลประการแรกก็คือ ผู้นำประเทศมีความใกล้ชิดซึ่งกันและกัน เหตุผลประการที่สองก็คือ เนื่องจากเป็นเพราะประชาชนลาวกับประชาชนไทยมีความผูกพันกันมาช้านาน ดังนั้น การที่เห็นว่าผู้นำทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันมาก่อนแล้วจึงค่อยมีความผูกพันกันนั้นคงจะไม่ใช่ ที่จริงแล้วน่าจะเริ่มมาจากระดับประชาชนของทั้งสองประเทศก่อน ไม่ใช่ว่าประชาชนเห็นผู้นำประเทศมีความผูก

พันกันจึงไปผูกพันกันภายหลัง ส่วนการแลกเปลี่ยนการไปเยือนกันนั้นก็เป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรีซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ดีเพราะถ้าหากมีปัญหาอะไรก็จะได้พูดคุยกันให้เข้าใจ นักศึกษาอีก 1 ราย กล่าวว่า การเยือนในระดับผู้นำจะส่งผลให้คนลาวมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย คนลาวจะมองว่า ถ้าผู้นำไทยมาเยือนลาว แสดงถึงความสนใจเอาใจใส่ระหว่างกัน ไทยต้องการจะสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับลาวให้มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1 ราย แสดงความเห็นว่าการเยือนระหว่างกันอยู่เป็นประจำนั้น คิดว่าทั้งสองประเทศมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ประชาชนที่ได้ยินหรือเห็นภาพเหล่านี้ก็จะเกิดความภูมิใจ

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มนักธุรกิจ 1 ราย กลุ่มประชาชนทั่วไป 1 ราย ได้แสดงทัศนะที่ไปในทิศทางเดียวกับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 22 ราย คือ เห็นด้วยแต่ให้ทัศนะที่แตกต่างไป กล่าวคือ นักธุรกิจกล่าวว่า การแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำประเทศของไทยที่เยือนลาวนั้น น่าจะมีมากขึ้น เพราะไทย-ลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดเคียงกัน ในส่วนประมุขของประเทศทั้งสองในอดีตเคยมีความใกล้ชิดกันอยู่แล้ว เช่น เจ้ามหาชีวิตของลาวกับพระมหากษัตริย์ของไทย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันผู้นำรัฐบาลต่อรัฐบาลจะไม่ค่อยใกล้ชิดกันเท่าไรจะสังเกตได้ว่านายกรัฐมนตรีของไทยไม่ค่อยไปเยือนลาว ถ้าไปก็จะไปน้อยมาก ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยลาวอยู่ใกล้กันมาก และท่านนายกรัฐมนตรีของไทยน่าจะได้เยือนประเทศลาวก่อนที่จะไปประเทศอื่น ลาวกับเวียดนามรู้สึกลัวจะใกล้กันมากกว่าเพราะผู้นำประเทศมีอุดมการณ์ร่วมกัน ส่วนทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มประชาชนทั่วไป 1 คน กล่าวว่า เห็นด้วยกับการเยือนของผู้นำของประเทศทั้งสองจะทำให้คนลาวมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย แต่ก็ไม่จริงเสมอไป เพราะบางครั้งการแสดงออกจะเป็นลักษณะของการเมืองมากกว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในลักษณะเช่นนั้นต่อกัน ควรจะแสดงออกถึงความจริงใจและผูกพันกันอย่างลึกซึ้งให้มากกว่านี้

กล่าวโดยสรุปแล้ว คนลาวส่วนใหญ่แสดงทัศนะที่ดีต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวในระดับประมุขของประเทศ และการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระดับสูงของประเทศทั้งสอง โดยเชื่อว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะสามารถทำให้คนลาวมีทัศนคติที่ดีและเกิดทัศนคติในทางที่ดีต่อคนไทยได้

ตารางที่ 4.6 ภาพลักษณ์ของคนลาวต่อสื่อมวลชนไทย

4.6.1 เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับประเทศลาวหรือคนลาวที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอขึ้นตรงกับความเป็นจริง เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติต่อสื่อมวลชน		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ		4	1
2. กลุ่มนักศึกษา	2	1	1
3. กลุ่มนักธุรกิจ		3	2
4. กลุ่มสื่อมวลชน		4	
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	3	2	5
รวม	5	14	9

จากตารางที่ 4.6.1 สรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยว่า เนื้อหาเกี่ยวกับประเทศลาวหรือคนลาวที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอั้นตรงกับความเป็นจริง จำนวน 14 ราย มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยว่าตรงกับความเป็นจริงเพียงจำนวน 5 ราย และผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว จำนวน 9 ราย

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 14 ราย ที่ไม่เห็นด้วย แสดงทัศนะว่า เนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศลาวหรือคนลาวที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอั้นบางครั้งก็ไม่ตรงกับความเป็นจริง ที่เป็นจริงจะมีน้อยมาก แต่ก็เข้าใจว่าเป็นเรื่องของสื่อมวลชนที่ต้องการจะขายข่าว ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว อาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่ต้องเผยแพร่ ในทางตรงกันข้ามสื่อมวลชนลาวจะนำเสนอในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสื่อมวลชนไทย คือ เผยแพร่ความจริงสู่ประชาชน จะมีการกลั่นกรองเนื้อหาข่าวที่จะออกสู่สาธารณชนเสมอโดยมีคณะกรรมการจากกรมตรวจตราข่าวสาร กระทรวงแถลงข่าว คอยตรวจสอบนักข่าวไทยและลาวเมื่อเทียบกันแล้วจะมีลักษณะต่างกันคือ นักข่าวลาวจะมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว มีความรับผิดชอบต่องานมากกว่า แต่นักข่าวไทยจะมีลักษณะในเชิงธุรกิจแข่งขันกันทำข่าวให้ได้มากและทำอย่างไรที่จะทำให้ผู้อ่านสนใจติดตาม เป็นที่แน่นอนว่าความเป็นจริงกับสิ่งที่ได้จากการอ่านข่าวจะไม่ตรงกันทั้งหมด ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักธุรกิจจำนวน 1 ราย แสดงทัศนคติต่อการทำข่าวของช่องไอทีวีของไทย โดยกล่าวว่า เมื่อก่อนคิดว่าข่าวจากไอทีวีเป็นข่าวที่มีความจริงมากที่สุด แต่ภายหลังจากที่มีข่าวกรณีเกิดจลาจลที่ช่องเม็ก ซึ่งไอทีวีกล่าวว่า ในกลุ่มผู้ก่อจลาจลนั้น มีขบวนการลาวผู้ชาติกับนักศึกษาลาวชุมนุมประท้วงที่ด่านชายแดน ทั้ง ๆ ที่เรื่องดังกล่าวไม่เป็นความจริง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับนักศึกษาลาวที่ไอทีวีกล่าวว่ามียากถึง 300 คนนั้น เป็นไปไม่ได้ที่นักศึกษาจะรวมตัวกันได้มากขนาดนั้น อย่างไรก็ตามตนเองก็ยังดูข่าวจากไอทีวี

แต่ก็พยายามฟังหูไว้หู ไม่เชื่อมาก นักธุรกิจอีก 1 ราย แสดงทัศนคติต่อการลงข่าวของประเทศลาวในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ของประเทศไทยว่า ปกติแล้วข่าวของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น ประเทศกัมพูชา จะลงในหน้า international news หรือ revolution news ซึ่งในขณะที่ลาวได้ลงใน home news ซึ่งหมายความว่าถึงเป็นข่าวภายในประเทศ โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าไม่น่าจะเป็นแบบนั้น ควรพิจารณาไปตามแต่ฐานะของประเทศที่มีอยู่ตามความเป็นจริงแล้ว เรื่องนี้เป็นสิ่งเล็กน้อยเท่านั้น แต่ตนเองกลับมองว่าเป็นสิ่งที่สะกิดใจ หรืออีก 1 รายกล่าวว่า ข่าวจากประเทศลาวที่ลงในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ก็มีอยู่น้อยเกินไป น่าจะเพิ่มให้มากกว่านี้

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 1 ราย แสดงทัศนคติเพิ่มเติมว่า ขึ้นอยู่กับนักข่าวไทยที่จะเขียนและลงข่าวว่า อยากพูดหรือเขียนอะไร ตนเองก็เคยมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ คือ เมื่อมีข่าวตอนเปิดสะพานมิตรภาพ มีนักข่าวมาสัมภาษณ์ แต่เมื่อลงข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นมีการเพิ่มเติมเสียเป็นส่วนใหญ่ และไม่ตรงกับตอนที่สัมภาษณ์ อันที่จริงคนไทยควรจะมีคามระมัดระวังและไม่ประมาท คนไทยส่วนใหญ่คิดว่ารู้จักลาว รู้เรื่องของประเทศลาวดี แต่จริง ๆ แล้วไม่รู้มากเท่าใด ซึ่งในจุดนี้เข้าใจว่า คนไทยไม่รู้อะไรเกี่ยวกับประเทศลาวมาก เนื่องจากไม่มีสื่อมากพอที่จะให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนไทย ถ้าไม่ได้มาสัมผัสประเทศลาวก็จะไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร คนที่มาถึงลาว ถ้าเจตนาบริสุทธิ์ได้อะไรจากลาวไปแล้วเอาไปพูดก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้านำไปพูดในทางที่ไม่ดีหรือเพื่อเงินก็ไม่ดี โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าคนไทยจำนวนมากไม่รู้เรื่องของคนลาว ประเทศลาว สังคมวัฒนธรรมของลาวอย่างแท้จริง บางคนเคยได้ยินผ่านหูว่าประเทศลาวคล้าย ๆ กับประเทศไทย แต่ความจริงทั้งสองประเทศไม่เหมือนกันเสียทีเดียว บางอย่างเหมือน แต่บางอย่างก็ไม่เหมือน ต้องศึกษาให้ดี พยายามเข้าใจให้ได้ เคยมีนักศึกษาไทยนำเรื่องสั้นของตนเองไปทำวิทยานิพนธ์โดยมาสัมภาษณ์ด้วย แต่เวลาวิเคราะห์ วิจัยเรื่องสั้นนั้น ผิดประมาณ 70% ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษานั้นไม่เข้าใจสังคมของลาว และที่สำคัญคือ นักศึกษาเป็นคนไทยภาคกลาง ไม่ใช่คนอีสาน หรือคนไทยภาคเหนือ จึงทำให้เข้าใจวิถีทางวัฒนธรรมของประเทศลาวผิดไป

แต่อย่างไรก็ตาม อีกทัศนคติหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มประชาชนทั่วไป 1 ราย กล่าวว่า ทั้งสองประเทศไม่จำเป็นต้องมีการออกข่าวของกันและกันทุกวัน ควรจะมีแต่เฉพาะข่าวความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็เพียงพอแล้ว

ส่วนกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ราย ที่มีความเห็นว่า สื่อมวลชนไทยนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศลาว ตรงกับความเป็นจริงนั้น ให้ทัศนะว่า ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของสารคดีการท่องเที่ยวในประเทศลาว เช่น หลวงพระบาง ส่วนเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งถ้าไม่ตรงตามความจริงคงมีความขัดแย้งกันแล้ว เพราะคนลาวสามารถรับรู้ผ่านสื่อไทยได้ตลอดเวลา คนลาวทั้งประเทศส่วนใหญ่จะดูรายการจากทีวีไทย และรับฟังข่าวสารจากเมืองไทยทั้งหมด เนื่อง

จากที่ประเทศลาวจะมีการจำกัดการออกข่าวไม่เหมือนประเทศไทยที่มีอิสระมากกว่าการออกข่าวของประเทศลาว ประชาชนลาวจะไม่ทราบอะไรมากนัก ถ้าทราบก็จะเป็นไปในลักษณะที่ได้ยินกันต่อ ๆ มา ซึ่งถึงจะดูจากข่าวก็จะน้อยมาก ส่วนใหญ่ข่าวในประเทศลาว จะนำเสนอเกี่ยวกับการประชุมต่าง ๆ ข่าวอาชญากรรม ซึ่งก็ต้องเป็นรายใหญ่ ๆ เท่านั้น ทำให้ไม่น่าติดตามเท่าฟังข่าวจากประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป คนลาวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศลาว หรือคนลาวที่สื่อมวลชนไทยนำเสนอ นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยส่วนใหญ่เข้าตรงกันว่าสื่อมวลชนไทยต้องการจะขายข่าว และทำข่าวในลักษณะของธุรกิจ คือ ขายข่าวให้ได้มาก ๆ และทำอย่างไรที่จะให้ผู้อ่านสนใจติดตามมากกว่า ซึ่งในบางครั้งการเสนอข่าวออกมาอาจจะเกินจริง ซึ่งตรงกันข้ามสื่อมวลชนลาวที่เสนอข่าวตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีการกลั่นกรองเนื้อหาของข่าวที่จะออกสู่ประชาชนเสมอ

4.6.2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่า สื่อมวลชนไทย เช่น วิทยุและโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดหรือการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติของสื่อมวลชนไทยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นลาว		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ	5		
2. กลุ่มนักศึกษา	4		
3. กลุ่มนักธุรกิจ	4		1
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4		
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	10		
รวม	27	-	1

จากตารางที่ 4.6.2 สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 5 กลุ่ม จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 28 ราย มีผู้แสดงทัศนคติที่เห็นด้วยว่าสื่อมวลชนไทยมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว จำนวนทั้งสิ้น 27 ราย มี 1 ราย ที่ไม่แสดงความคิดเห็น และในแต่ละกลุ่มได้แสดงทัศนคติสอดคล้องกันคือ สื่อมวลชนไทยไม่ว่าจะเป็นวิทยุและโทร

ทัศนมิติอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว เนื่องจากคนลาวส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ของไทย และรับจากไทยตลอดเวลา วัยรุ่นจะดูละคร ฟังเพลงจากในทีวี แล้วจะทำอะไรที่ค่อย ๆ ถ่ายทอดและรับไปอย่างไม่รู้ตัว วัยรุ่นจะชอบเลียนแบบและทำตาม โดยในแต่ละกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในภาพรวม กล่าวคือ กลุ่มข้าราชการ กล่าวว่า วัยรุ่นลาวติดตามรายการโทรทัศน์ของไทยอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้ชีวิตประจำวัน และส่วนใหญ่ในรายการโทรทัศน์นั้น มักจะนำเสนอในเรื่องของแฟชั่นการแต่งกายซึ่งเป็นเรื่องที่วัยรุ่นลาวชอบ เช่นเดียวกับวัยรุ่นในประเทศอื่น การเลียนแบบต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นได้ ผู้สัมภาษณ์กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ 1 ราย ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ปกครองควรจะต้องดูแล และมีการดักเตือนถึงข้อดี และข้อเสียของการเลียนแบบต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร และได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า สื่อในฐานะที่เป็นตัวกลางในการนำเอาสิ่งแปลกใหม่มาสู่วัยรุ่นลาว หากส่งผลเสียแล้วอาจถูกมองว่าเป็นอาวุธของสังคมได้ จากเรื่องดังกล่าว ท่านบุญทอน รองรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาลาว ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นอกจากผู้ปกครองจะต้องดูแล และดักเตือนบุตรหลานในเรื่องนี้แล้ว รัฐบาลก็ควรจะมีนโยบายที่เข้มงวดให้ความรู้ และอบรมประชาชนด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่า สื่อของไทยมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาวมาก เพราะส่วนใหญ่จะดู ติดตาม และรับข่าวสารจากเมืองไทย จะดูและเลียนแบบจากไทยเสมอ อย่างไรก็ตาม นักศึกษา 1 ราย กล่าวว่า สื่อของไทยมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาว และมีส่วนทำลายวัฒนธรรมที่ดีงาม เช่น การแต่งตัวของวัยรุ่นผู้หญิง แต่ก็ไม่ใช่จะเลียนแบบจากวัยรุ่นไทยเท่านั้น ประเทศอื่นก็ถูกเลียนแบบด้วยเช่นกัน หรืออีก 1 ราย ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สื่อมวลชนไทยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นลาว และพฤติกรรมการเลียนแบบ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น คนลาวมีหลายระดับ และแต่ละคนก็มีทัศนคติที่ต่างกัน ถ้าหากสื่อมวลชนนำเสนอเรื่องในด้านลบ คนในลาวรับได้ไม่เท่ากันก็ย่อมเกิดผลกระทบแน่นอน กลุ่มนักธุรกิจ 4 ราย ต่างให้ทัศนะที่เหมือนกับกลุ่มนักศึกษา และข้าราชการคือ สื่อมีอิทธิพลต่อความคิด และพฤติกรรมเลียนแบบวัยรุ่นลาว เนื่องจากคนลาวรับฟังข่าวสารจากเมืองไทยเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 4 ราย แสดงทัศนะเหมือนกับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ 3 กลุ่มข้างต้น และมี 1 ราย ให้ความเห็นว่า สื่อมวลชนไทยมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นลาวแน่นอน ซึ่งวัยรุ่นทั้งหลายจะติดตามจากละครเป็นส่วนมาก ส่วนอีก 1 รายนั้น กล่าวว่า โดยปกติแล้วสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลส่งผลให้คนที่รับฟังเชื่อในสิ่งที่ตนเห็น และบางทีคนรับข้อมูลก็รับไปโดยไม่มีการพิจารณา ซึ่งที่ถูกต้องนั้นควรจะค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน แล้วพิจารณาว่าจะเชื่อหรือไม่ สำหรับกลุ่มสุดท้ายซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ราย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดต่างให้ความเห็นเหมือนกับทุก ๆ กลุ่ม กล่าวคือ เห็นว่าสื่อจากไทยส่งผลโดยตรงต่อวัยรุ่นลาวทางด้านความคิด หรือการเลียนแบบต่าง ๆ เช่น การแต่งตัว ฟังเพลง ผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ราย ในกลุ่มนี้แสดงทัศนะว่า การรับโทรทัศน์จากไทยโดยเยาวชนลาวที่รับเอาการเลียนแบบต่าง ๆ จากสื่อมานั้น

เริ่มมีการทำลายวัฒนธรรมของลาวเอง สินค้าไทยมีอยู่มากมายในประเทศแทบจะไม่มีสินค้าจากประเทศลาวเลย สังคมมีการเปลี่ยนแปลง คนรุ่นเก่าหรือผู้ใหญ่เริ่มวิตกกังวลเกี่ยวกับการแต่งกายของวัยรุ่นลาวในปัจจุบันที่ใส่เสื้อสายเดี่ยว และช้อนมอเตอร์ไซค์ไปกลางตลาด โดยส่วนตัวแล้วเห็นว่า วัฒนธรรมการแต่งกายของวัยรุ่นที่เปลี่ยนไปนั้น ไม่น่ากังวลเท่าไร เพราะอย่างไรก็ตาม หากถ้าจะต้องแต่งตัวเพื่อออกงานต่าง ๆ ไปทำงาน หรือไปโรงเรียน ยังมีการบังคับให้แต่งตัวแบบสุภาพ หากแต่งตัวที่ผิดเพี้ยนประเพณี คนรอบข้างจะหักว่าไม่สุภาพ แต่ตอนนี้มีแฟชั่นใหม่ที่นักเรียนใส่ผ้าถุงที่ยาวเกินไป เกินวิสัยเด็กนักเรียน แฟชั่นแบบนี้ก็ทำตามเด็กไทยเช่นกัน ในช่วงหนึ่งที่วัยรุ่นไทยใส่กระโปรงยาว วัยรุ่นลาวก็ใส่ผ้าถุงยาวตาม วัยรุ่นลาวรับวัฒนธรรมมาจากสังคมไทยมากเกินไป เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมหลายอย่าง แต่ถ้าจะห้ามไม่ให้เกิดขึ้นก็ลำบาก เพราะมาจากสื่อที่ส่งผลได้เร็วมาก เมืองไทยมีการพูดเรื่องปัญหาสังคม ผู้หญิงถูกข่มขืน และโทษผู้ชาย แท้จริง ๆ แล้วผู้หญิงเองที่แต่งตัวไม่มีคิซิด วัฒนธรรมไทยที่หลงเหลือโดยสื่อทางโทรทัศน์นั้นเป็นความจริง ดูโทรทัศน์แล้วเห็นสินค้า เมื่อเห็นสินค้าก็ซื้อ โดยสินค้าเองก็มีอยู่ทั่วไปตามร้านค้า สินค้าไทยก็เข้ามามากเกินไป น่าจะมีการจำกัดบ้าง แต่ก็คงเป็นไปได้ เรื่องวัฒนธรรมนั้น ลาวน่าจะมีการรณรงค์เรื่องวัฒนธรรมให้ดี ถึงแม้ว่าลาวจะไม่มีระเบียบข้าราชการ แต่สามารถใช้คำว่าแต่งกายให้สุภาพได้ ในที่นี้คือ ไม่นุ่งกางเกง และไม่นุ่งกระโปรง ต้องใส่ผ้าถุง สังคมลาวรับรู้แบบนี้โดยไม่มีการบังคับ เป็นความสมัครใจเอง คือมีการปฏิบัติโดยการนุ่งขึ้นสังคมยอมรับและผู้หญิงทุกคนในสังคมยอมรับ เราเรียกสิ่งนี้ว่า สุภาพ ส่วนวัยรุ่นนั้นต้องให้โอกาสในการแต่งตัวไปเที่ยว หากไปบังคับหรือห้ามมากก็จะกลายเป็นการยั่วให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อีก 1 ราย จากกลุ่มเดียวกันให้ทัศนะว่าสื่อจากไทยมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นลาวอย่างมากโดยเฉพาะจากเพลง แต่ในส่วนของโทรทัศน์และวิดีโอไม่ได้มาจากประเทศไทยแห่งเดียว มาจากฮ่องกง หรืออเมริกาด้วย เพลงเป็นสื่อที่มีผลต่อจิตใจและมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาวโดยตรง เช่น รายการวิทยุที่มีการขอเพลงฝากความคิดถึง สิ่งเหล่านี้ทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น อย่างไรก็ตามลาวยังตามหลังประเทศไทยอยู่ ควรนำเอาแต่สิ่งที่ดีของไทยมาปรับใช้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า สื่อวิทยุเป็นสิ่งที่เลวร้าย อีก 1 ราย กล่าวว่า สื่อต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาว นอกจากวิทยุ หรือโทรทัศน์ก็น่าจะเป็นนิตยสารประเภทที่ลงข่าวของดารา และเพลงต่าง ๆ จากนักร้องวัยรุ่นของไทย

ในภาพรวม คนลาวส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อมวลชนไทย เช่น วิทยุและโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว เนื่องจากคนลาวส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ของไทย วัยรุ่นจะดูและติดตามละคร ฟังเพลงไทยตลอดเวลา และสื่อเหล่านี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว ซึ่งจะค่อย ๆ ถ่ายทอดและรับไปอย่างไม่รู้ตัว อย่างไรก็ตามคนลาวยังคิดว่าไม่ใช่เฉพาะวัยรุ่นไทยเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นลาว ข่าวสารเกี่ยวกับวัยรุ่นจากประเทศอื่น ๆ ก็ถูกเลียนแบบเช่นกัน

4.6.3 เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่า มีทัศนคติและความรู้สึกของคนลาวต่อรายการตลกทางโทรทัศน์ของไทย ที่บางครั้งมีการแสดงออกทางคำพูด และท่าทางล้อเลียนคนลาวทำให้เป็นที่ขบขัน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติและความรู้สึกต่อรายการตลกที่ล้อเลียนคนลาว		
	ไม่ชอบ	เฉย ๆ	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ	3 2	2 2	
2. กลุ่มนักศึกษา	3	2	
3. กลุ่มนักธุรกิจ	2	2	
4. กลุ่มสื่อมวลชน	7	2	1
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป			
รวม	17	10	1

จากตารางที่ 4.6.3 สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย มีผู้แสดงทัศนคติและความรู้สึกต่อรายการตลกของไทยที่ล้อเลียนคนลาวในด้านลบ จำนวน 17 ราย ไม่แสดงความรู้สึกใด ๆ จำนวน 10 ราย และไม่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว จำนวน 1 ราย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีทัศนคติไม่ชอบต่อรายการตลกทางโทรทัศน์ที่แสดงออกทางคำพูด และล้อเลียนคนลาว จำนวน 17 ราย กล่าวว่า จริง ๆ แล้วการแสดงออกของตลกที่มีกล่าวล้อคนลาวนั้น เป็นสิ่งที่คนลาวส่วนใหญ่ไม่ชอบ ซึ่งบางรายในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ก็ประสบด้วยกับตัวเองเช่นกัน คือ ถูกตลกไทยล้อว่าเป็นลาว เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นระหว่างคนทั้งสองประเทศ คำพูดดังกล่าวก่อให้เกิดความบาดหมางใจกันได้ ท่านบุญทอน รองรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการแสดงทัศนคติเพิ่มเติมว่า ตลกไม่ควรจะนำเรื่องนี้มาพูดล้อ มีอยู่หลายเรื่องที่สามารถนำมาแสดงให้เกิดความบันเทิงและสนุกสนานได้แต่ไม่ควรพูดเสียดสีกระทบกัน ที่ประเทศลาวจะไม่สามารถพูดแบบนี้ได้ เนื่องจากมีกฎหมายสิทธิบุคคลคุ้มครองอยู่ คนไทยและคนลาวควรจะตระหนักไว้เสมอว่า สิ่งใดที่จะทำให้ประชาชนไทยและลาวที่เป็นพี่น้องกัน เกิดความไม่เข้าใจกัน ก็ไม่ควรทำ ถึงแม้ว่าตลกจะพูดว่าที่ล่อนั้นหมายถึงคนลาวอีสาน ก็คงไม่ใช่ เนื่องจากไทยอีสานก็ถือว่าเป็นคนลาวเช่นกัน คือคนเชื้อชาติลาวแต่สัญชาติไทยนั่นเอง ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษา จำนวน 2 ราย ที่แสดงความรู้สึกที่ไม่ชอบกล่าวว่า ถ้าหากเป็นอาชีพที่จะต้องทำให้คนไทยตลกก็ทำได้ แต่ก็ยังไม่เห็นด้วย เพราะมี

ความรู้สึกว่าล้อคนลาว และทำไมต้องเอาประเทศลาวมาล้อ แทนที่จะเป็นประเทศอื่น ครั้งแรกที่ได้ยินนั้นรู้สึกโกรธมาก แต่เมื่อได้ยินบ่อยเข้าก็ชิน และคิดว่าไม่ถือสา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในบางครั้งสิ่งที่ตลกพูดออกมาจะหมายถึงคนไทยอีสานก็ไม่ควรจะพูด เพราะคนอีสานก็เป็นคนเหมือนกัน ไม่เหมาะสมที่จะนำชื่อใครไปล้อเลียน ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักธุรกิจจำนวน 3 ราย แสดงความรู้สึกอย่างเดียวกัน คือ ไม่ชอบที่ตลกจะเอาคนลาวไปล้อเลียน และกล่าวเพิ่มเติมว่า มีความรู้สึกน้อยใจที่นำเอาคนลาวมาล้อ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีและคิดว่าทำให้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยลาวซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านเกิดความเสียหาย นอกจากตลกแล้วยังมีเพลงไทยบางเพลงที่จะทำให้ความสัมพันธ์ไทยลาวดำเนินไปด้วยความไม่ราบรื่นเช่นกัน คนที่ตลกอาจจะเข้าใจผิดไปและเกิดความไม่เข้าใจระหว่างคนสองชาติได้ เช่น ระหว่างคนลาวที่อยู่ในประเทศลาวจริง ๆ และคนลาวที่เป็นคนไทยอีสาน ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 2 ราย แสดงความเห็น ว่า คนไทยยังชอบดูถูกคนลาวอยู่เสมอ ตลกก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนสิ่งที่อยู่ในใจของคนไทยที่มีต่อคนลาว สำหรับในกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 คน แสดงความรู้สึกไม่ชอบที่ตลกพูดล้อเลียนคนลาว มี 1 รายแสดงทัศนะว่า เข้าใจสิ่งที่แสดงออกมาคืออาชีพตลก แต่บางครั้งตลกอาจจะลืม คนไทยมีอิสระในทางพูดและความคิด จึงทำให้สามารถนำความเป็นลาวมาล้อ ทำให้เกิดความสนุกสนานได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ความรู้สึกของคนลาวนั้นไม่ดีเลย ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพก็ตาม แต่ก็ขึ้นอยู่กับความคิดของคนลาวแต่ละคน บางคนไม่ได้คิดอะไร อาจจะเป็นได้ที่จะคิดว่าตลกพูดถูกแล้ว เพราะคนลาวก็เป็นแบบที่ตลกว่าจริง ๆ แต่สำหรับตนเองแล้วคิดว่าคนลาวไม่ได้เป็นแบบนั้นหรืออีก 1 ราย แสดงความรู้สึกว่า ในบทพูดของตลกส่วนมากอะไร ๆ ที่ไม่ดีก็จะพูดว่าเป็นคนลาวหรือแม้แต่ในละครก็ยังมีบทของคนลาวที่ได้แสดงเป็นคนใช้เป็นบพที่ต่ำต้อยมาก ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมต้องเป็นคนลาว นอกจากนี้ ยังมีอีก 1 ทัศนะที่กล่าวเหมือนกับหลาย ๆ ทัศนะข้างต้นว่า ไม่อยากให้ตลกไทยล้อ อยู่เมืองไทยก็น่าจะพูดแต่ในส่วนของไทย ไม่อยากให้นำประเทศลาวหรือคนลาวไปวิจารณ์ในทำนองที่ล้อเล่น ถ้าวิจารณ์หรือพูดในทางที่ดีพูดได้แต่ถ้าวิจารณ์หรือพูดในทางที่เสียหายไม่อยากให้ทำ ซึ่งปกติแล้ว ถ้าหากดูโทรทัศน์ได้ยินตลกพูดแบบนั้นก็จะเปลี่ยนช่องทันทีเพราะไม่ชอบ

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่แสดงความรู้สึกใด ๆ จำนวนทั้งหมด 10 ราย แสดงทัศนะต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มข้าราชการจำนวน 1 ราย กล่าวว่า เมื่อได้ยินแล้วรู้สึกเฉย ๆ คนไทยมีสิทธิที่จะพูดได้ แต่คนลาวพูดไม่ได้ เพราะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรพูด หากจะถามว่าเวลาตลกกล่าวล้อคนลาวแล้วรู้สึกอย่างไรนั้น คนลาวก็ทราบว่า ตลกไม่ได้หมายถึงคนลาวที่อยู่ในประเทศลาวจริง ๆ แต่หมายถึงคนอีสาน และอีก 1 ราย ในกลุ่มเดียวกันกล่าวว่าไม่เป็นเรื่องแปลกที่คนลาวจะถูกตลกล้อเลียน แต่เข้าใจว่าคนที่ทำเช่นนั้น เป็นคนที่ไม่มีความรู้ การศึกษาอาจจะไม่สูงนัก ผู้ให้

สัมภาษณ์จากกลุ่มนักศึกษา จำนวน 1 ราย กล่าวเพิ่มเติมว่า บทของตลกที่พูดหรือแสดงออกมาและล้อคนลาวนั้นตนเองคิดว่าถ้าในแง่ที่ทำให้คนหัวเราะก็คงไม่เสียหาย เพราะเป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่ง แต่สำหรับคนอื่นซึ่งเป็นคนลาวด้วยกันแล้ว จะคิดอย่างไรนั้น ตนเองก็ไม่แน่ใจเช่นกัน ในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 2 ราย แสดงทัศนะว่า เข้าใจว่าเป็นอาชีพของตลกที่ต้องทำแบบนั้น แต่ถึงอย่างไรก็ไม่ควรนำเรื่องราวหรือพฤติกรรมของคนในประเทศเพื่อนบ้านมาล้อเลียน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความบาดหมางใจกันได้ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มสื่อมวลชน 1 ราย กล่าวว่า เป็นอาชีพของตลก ภาษาของตลกในขณะนั้นใช้ภาษาไทยที่คล้ายกับภาษาลาว หากคนลาวได้ยิน อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ความพอดีของคนไทยอาจกลายเป็นความไม่พอดีของคนลาว ยกตัวอย่างกรณีของ เท่ห์ อุเทน พรหมมินทร์ นักร้องไทยสังกัดค่ายอาร์ เอส โปรโมชัน ที่ถูกอ้างว่าพูดกระทบคนลาว และผู้หญิงลาวในขณะนั้น คนลาวโกรธมาก โดยเฉพาะวัยรุ่นลาวไม่ฟังเพลงของเท่ห์อีกนานพอสมควร ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 ราย สูดท้ายจากกลุ่มสื่อมวลชน กล่าวว่า คำพูดของตลกเป็นตัวอย่างการแสดงความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อคนลาวอยู่ในใจ และขอสรุปว่าอย่างไรก็ตาม คนไทยยังมีนิสัยที่ชอบดูถูกคนลาวอยู่เสมอ กลุ่มประชาชนมีผู้ไม่แสดงความรู้สึกใด ๆ ต่อสถานการณ์ดังกล่าว จำนวน 2 ราย กล่าวว่า ในกลุ่มตลกนั้น จะมีสมาชิกในกลุ่มที่มาจากอีสาน ซึ่งเวลาที่ล้อนั้น ไม่ได้คิดว่า ที่ล้อนั้นจะหมายถึงคนลาวเวียงจันทน์ ยิ่งเมื่อเห็นว่า คนลาวอีสานไม่โกรธ ตนก็ไม่ว่าจะโกรธทำไม อีกอย่างตลกก็ไม่ได้พูดในทางที่เสียหายต่อคนลาวก็สนุกไปอีกแบบหนึ่ง

ความเห็นโดยรวมของคนลาวต่อรายการตลกของไทยที่มีการแสดงออกทางคำพูดและท่าทางล้อเลียนคนลาวทำให้เป็นที่สนุกสนานและขบขันนั้น เป็นสิ่งที่คนลาวไม่ชอบ และเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับคนไทยลาว การล้อเลียนคนลาวของตลกไทย อาจก่อให้เกิดความบาดหมางใจระหว่างคนทั้งสองชาติได้

ตารางที่ 4.7 ความรู้สึกโดยทั่วไปของคนลาวที่มีต่อคนไทย

4.7.1 เป็นการแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่ที่คนไทยบางคนมีความรู้สึกที่ตนเก่งกว่า ดีกว่า และมองคนลาวว่าต่ำต้อย คิดจะเอาเปรียบคนลาว ทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทย

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติต่อการแสดงออกและพฤติกรรมของคนไทยบางคนที่มีต่อคนลาว			
	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่แสดงความคิดเห็น
1. กลุ่มนักการเมือง/ ข้าราชการ	2	3		
2. กลุ่มนักศึกษา	3	1		
3. กลุ่มนักธุรกิจ	1	4		
4. กลุ่มสื่อมวลชน	3	1		
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	5	3		4
รวม	12	12		4

จากตารางที่ 4.7.1 สามารถสรุปได้ว่า จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 28 ราย มีผู้ที่เห็นด้วย 12 รายว่า การที่คนไทยบางคนมีความรู้สึกว่าตนเก่งกว่า ดีกว่า และมองคนลาวว่าต่ำต้อย คิดจะเอาเปรียบคนลาว ทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทยนั้นเป็นความจริง แต่มีผู้ที่ไม่แสดงความรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 12 ราย และมีผู้ที่ไม่แสดงความเห็น จำนวน 4 ราย ผู้ศึกษาขอกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 1 ราย จากกลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการเห็นด้วยว่า คนไทยบางคนมีความรู้ดีกว่าตนเก่งกว่า ดีกว่า และมองคนลาวว่าต่ำต้อย คิดจะเอาเปรียบคนลาว ทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทย แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า คนไทยประมาณร้อยละ 99 ยังมีความรู้สึกเช่นนั้นต่อคนลาวอยู่ และมีผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนี้อีก 1 รายกล่าวว่า ตนเองเข้าใจว่าคนไทยบางคนที่ยังคิดเช่นนั้นอยู่เป็นคนที่ขาดการศึกษา ไม่รอบรู้ในลักษณะรอบด้าน ถ้าหากเป็นคนที่มีการศึกษาจะไม่คิดเช่นนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาจำนวน 1 ราย กล่าวว่า ยังมีคนไทยบางคนที่มีความรู้สึกว่าตนเองเก่ง และดีกว่าคนลาว รู้สึกไม่ชอบ แต่ก็ไม่เคยเจอกับตัวเอง เคยแต่ได้ยิน และอีก 2 ราย แสดงทัศนะว่า ความรู้สึกของคนไทยบางคนที่รู้สึกว่าตนเองดี มองคนลาวต่ำกว่า คิดจะเอาเปรียบคนลาว ย่อมทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทย โดยลักษณะนิสัยของคนลาวโดยรวมแล้ว เป็นคนที่มีชีวิตเรียบง่าย ถ้าใครเป็นมิตรก็จะเป็นมิตรด้วย ถ้าใครรักก็จะรักตอบ ถ้าใครเกลียดก็จะเกลียดตอบ เพราะฉะนั้น หากยังมีความรู้สึกแบบนี้ต่อคนสองฝั่ง อาจจะทำให้ความสัมพันธ์แย่ลงได้เพราะคนไทยถูกคนลาวมากเกินไป คนไทยบางคนที่ยังมีความรู้สึกที่ตนเองเก่งและฉลาดกว่าคนลาว เป็นคำพูดของคนไม่รู้ คิดว่าตนเองเก่ง ไม่รู้ว่าบางอย่างคนลาวทำได้ ในขณะที่คนไทยทำไม่ได้

ส่วนกลุ่มนักธุรกิจจำนวน 1 ราย ก็ได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นไปทิศทางเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มข้าราชการและนักศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 3 ราย แสดงทัศนะเสริมว่า คนไทยชอบพูดในทำนองยกตัวเป็นใหญ่ มองคนอื่นต่ำกว่า และคนลาวโดยทั่วไปไม่ชอบแบบนั้น ยังมีคนลาวอีกประมาณร้อยละ 40 ที่มีอคติต่อคนไทย นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 3 ราย กล่าวว่า รู้สึกน้อยใจ ไม่อยากให้คนไทยดูถูกคนลาว ต่างคนต่างอยู่ดีกว่าที่ต่างฝ่ายจะมาวิจารณ์ซึ่งกันและกัน ควรจะนำแต่สิ่งดี ๆ มาพูดกันซึ่งนิสัยของคนลาวจะอยู่กันอย่างสงบ ไม่แสวงหาศัตรู เป็นประเทศที่สงบไม่ก่อเรื่องกับใคร และอีก 1 ราย กล่าวว่า เคยได้ยินที่คนลาวพูดกันว่า คนไทยชอบดูถูก แต่ก็ไม่เคยเจอกับตัวเอง ซึ่งคิดว่าถ้าเจอกับตัวเองแล้วคงจะโกรธเช่นกัน

ทัศนะที่เป็นกลางของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งหมด 12 ราย จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 28 ราย แสดงทัศนะในแง่มุมต่าง ๆ กล่าวคือ กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ ท่านหุมพันธ์ รัตนวงษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม มีทัศนะในมุมมองของนักประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับมุมมองของคนลาวที่มีต่อคนไทยว่า ทัศนะของลาวที่มองไทยแตกต่างกันไปตามกาลเวลา กาลหนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง อีกกาลหนึ่งก็อาจจะเป็นอย่างหนึ่ง ในสมัยก่อน ๆ ที่ประวัติศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า ลาวกับไทยเป็นพี่น้องหรืออัยยน้อง ลูกพี่ลูกน้องกันส่งกันไปครอบครองล้านช้างล้านนา ล้านช้าง ซึ่งลาวก็ยังยึดมั่นในทัศนะนี้อยู่ว่าสมัยที่ขุนบูลมเป็นเจ้า ก่อนขุนบูลมก็มีขุนเจืองสมัยลาวจกอยู่ สมัยเชียงแสน เรียกว่า เมืองเงินยางหรือเมืองเงินยวง เชียงแสนคืออาณาจักรเชียงแสน ในสมัยนั้นเป็นอาณาจักรเดิมของลาว คืออาณาจักรลาวฝ่ายเหนือ กลายมาเป็นลาวเชียงใหม่ ลาวจก แล้วตระกูลของลาวจกลาวเก่าก็ยังมีประมาณ 32 ตระกูลก็มาถึงสมัยขุนเจือง ความจริงแล้วขุนเจืองอยู่เชียงแสน และเชียงแสนก็ไม่ได้อยู่ฝั่งไทย แต่อยู่ที่เมืองต้นฝั้งของลาวครั้งแรกเริ่มสมัยขุนเจืองได้ยกทัพมายึดหลวงพระบาง เลยไปถึงทางภาคเหนือของเวียดนาม แล้วสร้างอาณาจักรระยะที่สองคือขุนลอ ขุนลอยกทัพมาตีหลวงพระบาง แล้วตั้งรกรากที่หลวงพระบาง จากนั้นบรรดาขุนต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น ต่อมาประวัติศาสตร์ก็ผันแปรไป เมื่อเมืองไทยได้รับอิทธิพลและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากตะวันตก คือ ในศตวรรษที่ 16 ของคริสตกาล เมืองไทยก็เข้มแข็งและในขณะนั้นได้ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ มาช่วยพัฒนาในด้านการปกครองต่าง ๆ ส่วนฝ่ายลาวคือประเทศล้านช้างเป็นประเทศใหญ่เมื่อในสมัยของกษัตริย์ไชยเชษฐาธิราช ระหว่างนั้นล้านช้างกับล้านนาก็รวมตัวกันเป็นประเทศใหญ่ แต่ไม่มีอำนาจเพราะไม่ได้รับเทคโนโลยีจากตะวันตก ซึ่งเป็นจุดอ่อนของลาว ลาวเองก็พยายามจะเปิดประเทศออกสู่ตะวันตก คือค้าขายกับตะวันตกโดยตรงไม่ผ่านไทย สมัยก่อนจะต้องใช้เกวียน 400-500 เล่ม บรรทุกสินค้าจากหนองคาย ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นแผ่นดินลาวอยู่ต้องเดินทางข้ามดงพญาไฟไป เมื่อไปถึงบางกอกแล้วก็ถูกเจ้านายของสยามก็บังคับให้ขาย

ด้วยวิธีการต่าง ๆ นา ๆ มีการฉ้อโกงกัน โดยเจ้านายฝ่ายไทยเป็นผู้ซื้อแล้วนำไปขายต่อต่างประเทศ ซึ่งได้ราคาที่สูงกว่า อันนี้ก็เป็นข้อเสียเปรียบอย่างหนึ่งของลาวในตอนนั้น

ท่านหุมพัน รัตนวง กล่าวต่อไปว่า ประวัติศาสตร์ของไทยสอนฝึกกันมาตลอด เขียนแบบไม่ใช้ความจริง เข้าข้างตัวเองเขียนแบบไทยนิยม ความจริงแล้วทางฝ่ายลาวสมัยเจ้าศิริบุญ ได้มีสารไปเจรจาผ่านราชทูต สมัยนั้นมีพิธีกรรมหลากหลายของราชสำนักสมัยเก่า มีการติดต่อกัน โดยส่งลูกหลานเป็นสะใภ้ เป็นเขย ส่งบรรณาการไปซึ่งกันและกัน แต่ทางฝ่ายลาวนั้นมีครั้งหนึ่งขอซื้อปืนจากเมืองไทย 2,000 หรือ 3,000 กระบอก โดยเอาข้าว 500 เกวียนไปแลกกับทางฝ่ายไทย ทางไทยก็ตอบมาว่า (อันนี้แนวคิดส่วนตัว เพราะว่ามโนทัศน์แนวคิดของจีนเข้ามา เราจะต้องเข้าใจในแนวคิดของจีน เพราะทุก ๆ สมัยจะเป็นลัทธิขยายอิทธิพล เพราะฉะนั้นในแนวคิดของพระเจ้าตากสินที่มีเชื้อสายจีน แนวคิดจีนที่เข้ามาตอนนั้นเข้ามาคือขยายอิทธิพล ในประวัติศาสตร์ของจีนนั้นจะต้องขยายดินแดน ขยายอิทธิพล และอำนาจ) ถ้าลาวต้องการจะช่วยเหลือไทย (ในสมัยนั้นลาวแตกเป็น 3 ฝ่าย) ก็ขอให้ส่งคนไปฝึกด้วยประมาณ 2,000 คน ซึ่งลาวก็แสดงความจริงใจด้วยการยกกองทัพไปตีกับพม่า ตรงนี้แสดงว่าไทยเอาเปรียบอยากให้ลาวเป็นหน้าหน้าไฟตีกับพม่า แต่เสร็จแล้วลาวก็ขอปืนจากไทยไม่ได้ จากนั้นมาสัมพันธภาพลาวไทยก็เสื่อมลง จนถึงขั้นมีสงครามยืดเยื้อกันแล้วก็มีผนวกดินแดนของลาวเข้าไปฝั่งไทยจนมาถึงสมัยเจ้าอนุวงศ์กอบกู้เอกราช

ท่านหุมพัน ยังกล่าวต่อไปอีกว่า มาจนปัจจุบัน ภาษาลาวกลายเป็นภาษาถิ่นอีสานทุกอย่างนับตั้งแต่ส้มตำ ชิ้น ผ้าอะไรต่าง ๆ วัฒนธรรมของลาวก็กลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน อย่างนี้เรียกว่าไม่มีความเป็นธรรมทางด้านสังคม เป็นเหตุให้คนลาวมองไทยยังเป็นผู้แสวงในความเป็นไทยนิยม หรือชาตินิยมอยู่เกินไป ซึ่งทางฝ่ายลาวให้สิทธิเสมอภาค นโยบายของลาวคือสร้างความเสมอภาคระหว่างเผ่าต่าง ๆ ในลาว และปกป้องรักษาวัฒนธรรมของทุกเผ่า รับรู้เอกลักษณ์ของเผ่าต่าง ๆ บางอย่างที่มีอิทธิพลมาจากสุโขทัย สมัยธนบุรีของไทยหรือสมัยอยุธยา พวกเราว่ามีอิทธิพลสมัยนั้นเข้ามา ความรับรู้ทางประวัติศาสตร์สังคมเลยแตกต่างกัน ครั้งหนึ่งในปี 1990 มีสัมมนาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตนเองไม่มีหน้าที่แต่เพื่อน ๆ อาจารย์เชิญไปฟัง เมื่อไปฟังแล้วนึกว่าการสัมมนาคือมีนักวิชาการมาให้ความรู้ ปรากฏว่าเป็นนักการเมืองทั้งนั้น มาสนทนากันในหัวข้อ “ความสัมพันธ์ลาวไทยเป็นอย่างไร” ได้ข้อสรุปออกมา 5 ข้อ คือ

1. ลาวไม่มีความจริงใจต่อไทย
2. ลาวดูไทยเหมือนเป็นศัตรู
3. ทางฝ่ายลาวไม่มีระดับหรือฐานะที่จะสามารถร่วมมือได้ คือระดับความรู้ต่ำ
4. ลาวยังขึ้นกับเวียดนามเกินไป ทุกอย่างเวียดนามจะต้องเป็นผู้คุ้มครอง
5. ลาวมีอคติกับไทย

ในขณะนั้นพอดีมีนักข่าวจากบางกอกโพสต์มานั่งด้วย ถามความเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ก็ตอบด้วยความจริงใจเพื่ออยากจะแก้ไขข้อขัดข้องที่ว่าทำอะไร ลาวไทยถึงจะเข้าใจกันได้ดี ตนเองมองว่าประชาชน 2 ชาติเป็นพี่น้องกัน ทำไมต้องทำให้บาดหมาง ทำไมเราถึงไม่รับผิดชอบ จำได้ว่าตนเองตอบว่าถ้าจะตีราคาว่าคนลาวมองคนไทยและมีความแค้นกับคนไทยอย่างไร ตอนนั้นบอกว่าอเมริกันมาทิ้งระเบิดใส่เมืองลาว 3 ล้านคน สมัยสงคราม เท่ากับจำนวนประชากรลาว 3 ล้านคนสมัยนั้น คนไทยสร้างวีรชนกรรมแบบนี้ขึ้นมาทำให้คนลาวยังมีความขมขื่นอยู่ในใจ เราเป็นผู้ใหญ่ควรหาวิธีช่วยกันแก้ไข และขจัดความบาดหมางออกไปให้สองชาติพี่น้อง มีความรักกันเหมือนเก่า ให้มีความจริงใจ อยู่ให้อยู่ในสภาพแบบนี้ ซึ่งก็พูดในฐานะนักวิชาการ มีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่บางกอกโพสต์เอาไปเขียนว่า “ลาวเคียดแค้นต่อไทย” โดยนำเอาคำพูดที่กึกกฤษฎีประกาศว่า “อย่าไปทำดีกับเขา ต้องเอาไฟไปเผาเวียงจันทน์อีกเป็นครั้งที่ 2” มาพูดอีก ในขณะนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ กำลังมาเยือนลาว บางกอกโพสต์ทำเสียหาย แล้วก็เอาคำเจ้าหน้าที่ของลาวมาพูดว่า “ลาวมีอคติกับไทย ความแค้นของลาวที่ถูกอเมริกันมาทิ้งระเบิด 3 ล้านคนยังไม่เท่ากับความโกรธต่อคนไทย” มีการเอาคำพูดนี้ไปลงทำให้วุ่นวายกันใหญ่ สถานทูตลาวก็ติดต่อมาบอกว่าลงแบบนี้ผิด จะแก้ไขกันอย่างไร ทางเวียงจันทน์บอกให้สถานทูตส่งเทปมาให้ฟัง ว่าความจริงเป็นอย่างไร ทางลาวจะเอาเรื่องเพราะลงข่าวในลักษณะที่ไม่รับผิดชอบ จากนั้นทางมหาวิทยาลัยมาพบกับตนเอง ๆ บอกว่าก็ดี เรามีพื้นที่รักเคารพที่เป็นทนายความก็มาปรึกษากันเลย และตกลงกันว่าจะไม่เอาเรื่องแต่จะขอให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งก็ได้เชิญบางกอกโพสต์ และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ โดยบอกในรายละเอียดว่า ตนเองเป็นคนทำงานทางด้านวัฒนธรรม ทางด้านข่าวสาร มีความรับผิดชอบต่อสังคม นักข่าวก็ดี นักวัฒนธรรมก็ดี ต้องมีสติว่าเรื่องนั้นจะทำความเสียหายต่อสังคมหรือไม่ ถ้าอันใดที่จะสร้างความเสื่อมเสีย แม้ว่าจะได้รางวัลเท่าใด ก็ไม่ควรจะยอม เรามีอิสระพอที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ถูกและผิด ดังนั้นจึงขอให้ไปเปลี่ยนและแก้ข่าวนี้เอง แต่ให้ไปแก้เอง ที่พูดทั้งหมดก็พูดด้วยความจริงใจ อยากแก้ปัญหา แต่ท้ายที่สุดทุกคนก็เข้าใจในการใช้วิธีแบบสันติ ดังนั้น ความบาดหมางต่าง ๆ มันขึ้นอยู่กับทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันแก้ไขปัญหอย่างไร คือ ทางฝ่ายไทยต้องทบทวนพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความจริงในประวัติศาสตร์ที่เป็นมา เมื่อรับรู้แล้วควรเผยแพร่ความจริงใจให้ทุกคนได้ทราบ ทุกอย่างก็จะแก้ไขได้ ที่สำคัญก็คือการร่วมมือกันจะต้องทำด้วยความจริงใจ เช่น ลาวรับเอานักลงทุนไทยมากกว่านักลงทุนจากประเทศอื่น แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จ คือใน 2 ปีแรก คนไทยหลอกผู้หญิงลาวไปเป็นภรรยาบ่อย สร้างความเสื่อมเสียให้กับสังคมไม่น้อย ประมาณ 80-90 ราย ขณะนี้ไม่ทราบว่ามีเพิ่มอีกกี่รายแล้ว แสดงว่าคนลาวก็ไม่ได้เกลียดคนไทยเท่าไร แต่อย่าเพิ่มความขมขื่นให้แก่ลาว ลาวรับได้ ไม่ได้มีอคติกับคนไทย ภายหลังที่ลาวถือหลักสังคมนิยม มีทฤษฎีมีอุดมการณ์

สังคมนิยมถือปรัชญาว่าสิ่งที่ผ่านไปแล้วก็ให้เป็นสิ่งที่ผ่าน ไป ทุกคนเจ็บซ้ำ แต่สำคัญคือปัจจุบันกับอนาคตเราจะอยู่กันอย่างไร อันนี้เป็นสิ่งสำคัญและเป็นอุดมคติของฝ่ายลาว

ท่านหุมพันธ์ให้สัมภาษณ์ต่อไปว่า เวลาที่ลาวพบความยุ่งยาก ไม่ว่าจะเป็นด้านชายแดน เช่นเรื่องเรือ นปช. ของไทยยิงปืนถูกโรงเรียนล้านช้าง เรื่อง 3 หมู่บ้าน เรื่องการเข้ามาตัดไม้ในลาวทำให้พวกเจ้าใหญ่นายโตได้ประโยชน์ เพราะฝ่ายไทยไม่มีไม้เหลือให้ตัดแล้ว เรื่องเอาทหารมารบราฆ่าฟันกันแบบไม่มีเหตุผล ลาวมีประชากรอยู่แค่ 5 ล้านคน ซึ่งน้อยมาก หลายคนสงสัยว่าลาวจะมีอคติตรงนี้คือปลุกปั่นคนอีสานให้ลุกฮือขึ้นต่อต้านรัฐบาลไทย ขอบอกว่าเราไม่ต้องการ แค่นคนลาวมองคนไทยในแง่ดีเสมอ เพียงแต่สิ่งใดที่พี่น้องเคยทะเลาะวิวาทกัน บาดหมางกันก็ขอให้ช่วยกันมีความจริงใจ มีธรรมะหรือศีลธรรมประจำใจ จะสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งปัญหาหรืออุปสรรคกันได้ การมีความจริงใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อผลประโยชน์ตอบสนองกัน เคารพซึ่งกันและกัน อย่าถูกเหยียดหยามกันเกินไปน่าจะเป็นสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติ การดูถูกกันใคร ๆ ก็คงไม่ชอบ แต่ก็ยอมรับว่าบางครั้งที่เป็นข่าวรู้ดีว่ามันชั่วครั้งชั่วคราวไม่มีตลอดไปก็ไม่ถือว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะหมายถึงเมืองไทยหมด คนลาวไม่ได้คิดเช่นนั้น ปราบปรามการไม่ใช้ชาติแต่บางครั้งปรากฏการณ์ก็สะท้อนถึงชาติแท้ แต่ก็จะต้องคิดให้รอบคอบ หลายครั้งหลายหนเข้าอาจจะสะท้อนให้เห็นว่านั่นคือชาติแท้ คนลาวที่ไม่ดีไปก่อเหตุอยู่เมืองไทยก็มี เมืองไทยก็เหมือนกัน คนไม่ดีมาก่อเหตุอยู่เมืองลาวก็มี ก็เพราะประเทศอยู่ใกล้กัน ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นก็ขอให้ทางผู้ใหญ่ นักปราชญ์ และอาจารย์ทางเมืองไทย ประชาชนไทยให้ยึดมั่นว่า ความจริงคือศีลธรรมประจำใจ ความจริงคงไม่เหนือความจริง ความจริงก็คือ ลาวกับไทยจะเป็นพี่น้องกันจะเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกันจะมีการร่วมมือ มีความเข้าใจกันซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ท่านบุญทอน แสงคำมี รองรัฐมนตรีกระทรวงศึกษา ได้กล่าวเสริมว่า โดยส่วนตัวแล้วไม่คิดว่าคนไทยบางกลุ่มที่คิดว่าตนเองฉลาดกว่า ดีกว่า และเก่งกว่าคนลาว ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทยนั้น จะหมายความว่าคนไทยทั้งหมด ทุก ๆ ที่ย่อมมีทั้งคนดีและคนไม่ดี เช่นเดียวกับคนลาวและคนไทย คนไทยที่ไม่ดีก็มี แต่ไม่คิดว่าทั้งหมดเป็นคนไม่ดี ปัญหาที่คิดว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล ในทางกลับกันคนลาวที่ทำไม่ดีต่อคนไทยก็มี นโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหานี้ ต่างคิดกันในเบื้องต้นว่าทำอย่างไรให้ประชาชนทั้งสองฝั่งปรองดองกัน และล่าสุดท้ายในกลุ่มข้าราชการแสดงทัศนะส่วนตัวต่อเรื่องนี้ว่า ถ้าคนไทยปฏิบัติต่อคนลาวเช่นนั้น ก็จะทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทยจริง ๆ แต่โดยส่วนตัวแล้วจะยอมรับความจริง และประกาศให้ทุกคนรู้ว่าเป็นคนลาว ถ้าคนไทยพูดถึงประเทศลาวในทางที่ไม่ดีก็จะยอมรับว่าเป็นแบบนั้นจริง ๆ เช่น หากมีเพื่อนคนไทยที่อยากจะไปเที่ยวประเทศลาว ก็จะบอกว่า ถ้าจะดูความเจริญต้องไปดูที่ประเทศอื่น เพราะประเทศลาวไม่มีอะไรจริง ๆ และไม่รู้สึกลังเลใจด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาจำนวน 1 รายกล่าวว่า ขึ้นอยู่กับคนฟังว่าจะมีความรู้สึกต่อคนที่พูดเช่นนั้นอย่างไร ถ้าคิดว่าคนลาวด้อยกว่าจริงก็คงไม่เป็นไร แต่กับคนที่ค่อนข้างจะมีความคิดเป็นของตัวเองก็คงรู้สึกไม่ดีเท่าไร โดยส่วนตัวแล้วก็เคยได้ยินที่คนลาวพูดในทำนองว่า คนไทยดูถูกคนลาว แต่ก็คิดว่าการที่ชอบดูถูกเหยียดหยามใคร คนคนนั้นคงเป็นคนที่ไม่ดี กลุ่มนักธุรกิจ จำนวน 4 ราย แสดงทัศนะที่เป็นกลางว่า คนลาวจะมีความรู้สึกที่ไม่ดีอย่างแน่นอน แต่การที่คนไทยดูถูกนั้นคงมีผลดีบ้าง คือ เป็นเหตุผลหนึ่งที่กระตุ้นให้คนลาวศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และขวนขวายอยู่ตลอดเวลา และในฐานะที่เป็นนักธุรกิจนั้นมี 1 ราย

กล่าวว่า นักธุรกิจไทยที่ถูกเอาเปรียบก็มีเหมือนกัน แต่โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าปัจจุบันคนยุคใหม่เปลี่ยนไป หมายความว่า การทำอะไรที่ไม่ดีสามารถทำได้ แต่จะอยู่ได้ไม่นาน ไม่ถาวรและไม่ดีกับตัวเอง เราควรจะมีการพัฒนาตัวเอง ไม่ใช่ให้คนอื่นคอยบอกว่าต้องพัฒนา เรื่องภาพพจน์ก็เช่นกัน ควรจะสร้างขึ้นมาใหม่ หรือแก้ไขในสิ่งเดิมให้ดีขึ้น ส่วนการดูถูกของคนไทยที่มีต่อคนลาวนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา คนที่ไม่มีการศึกษาอาจจะคิดแบบนั้น ถ้าคนมีการศึกษาอาจจะไม่คิดอะไรก็ได้ ถ้าถามว่าจะมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ ก็ไม่แน่ใจ อาจจะไม่มีเพราะไทยกับลาวไม่ได้มีการเผชิญหน้ากันในทุก ๆ เรื่อง และอีก 1 รายได้กล่าวเสริมในทำนองเดียวกันว่าขึ้นอยู่กับบุคคล คนที่มีการศึกษาและมีความรู้ ส่วนมากจะมองโลกที่กว้างกว่า มีความเข้าใจสภาพและปัญหาของคนได้ดีกว่า ถ้าเราจะว่าแต่คนอื่นไม่ดี เป็นแบบนี้แบบนี้ เราควรจะดูตัวเราให้ดีกว่าก่อนว่าทำไมเขาถึงมองเราเป็นแบบนี้ การประพฤติดของคนเราส่วนมาก ออกมาจากความรู้สึกหลายสิ่งหลายอย่าง การประพฤติดของคนเราบางครั้งก็ไม่มีเหตุผล ความรู้สึกนี้จะถูกถ่ายทอดออกมาก่อน ส่วนความเป็นจริงจะซ่อนไว้ภายในค่อนข้างเยอะ ซึ่งหลายคนประพฤติดคนไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีการมองจากภายนอกแล้วส่งเข้าไปสู่สมอง สมมติความหมายออกมาแล้วเข้าไปที่ความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมออกมา โดยมากมักจะเป็นแบบนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มสื่อมวลชนก็ได้แสดงความรู้สึกเฉย ๆ ว่า คนไทยบางคนก็แสดงพฤติกรรมแบบนี้ออกมา แสดงถึงความไม่เข้าใจว่า สิทธิมนุษยชนคือความเสมอภาค ไม่ควรจะไปดูถูกใครว่าต่ำต้อยกว่า หรือกลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 1 ราย กล่าวว่า เคยได้ยินคนลาวพูดเช่นกันว่า คนไทยฉลาด และคนลาวโง่ แต่สำหรับตัวเองก็มีเพื่อนคนไทยหลายคน ซึ่งเท่าที่พบจะไม่เป็นแบบนี้ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนที่ดีมีความถ่อมเนื้อถ่อมตัว เลยมีความรู้สึกที่ดีต่อคนไทย แต่ก็มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อคนไทยที่พูดแบบนี้ นอกจากนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มประชาชนทั่วไปบางราย กล่าวว่า ไม่สนใจ และไม่ใส่ใจว่าคนไทยจะพูดทำนองที่ไม่ดีต่อคนลาว เพราะต่างคนต่างอยู่อยู่แล้ว

กล่าวโดยสรุป มีคนลาวบางส่วนที่เห็นว่าคนไทยบางคนมีความรู้สึกว่าตนเก่งกว่า และดีกว่าคนลาว หรือมองคนลาวว่าต่ำต้อย และคิดจะเอาเปรียบคนลาว ทำให้คนลาวรู้สึกไม่ดีต่อคนไทย โดยคิดว่ายังมีคนไทยส่วนใหญ่ที่ยังคิดเช่นนั้น และหากคนไทยยังมีความรู้สึกแบบนี้ต่อไป อาจทำให้ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองประเทศเกิดปัญหาได้ คนลาวบางคนเข้าใจว่าคนไทยที่คิดเช่นนั้นเป็นคนไทยที่ยังไม่รู้จักประเทศลาวจริง ๆ ว่าเป็นอย่างไร แต่ก็ยังมีคนลาวบางส่วนที่มีความรู้สึกที่เฉย ๆ ต่อความเห็นดังกล่าว

4.7.2 เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อคำกล่าวที่ว่า “ไทยและลาวเปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง” และคำกล่าวที่ว่า “ไทยลาวเปรียบเสมือนบ้านใกล้เรือนเคียง” คำพูดทั้งสองนี้เหมือนหรือต่างกัน อย่างไร และเห็นว่าเป็นจริง ๆ แล้วความผูกพันของประเทศไทยและลาวจะมีลักษณะใด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนะต่อลักษณะความผูกพันระหว่างไทยและลาวว่า เป็นเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง หรือเป็นเสมือนบ้านใกล้เรือนเคียง	
	มีลักษณะเหมือนกัน	มีลักษณะต่างกัน
1. กลุ่มข้าราชการ		5
2. กลุ่มนักศึกษา	2	2
3. กลุ่มนักธุรกิจ		5
4. กลุ่มสื่อมวลชน	1	3
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	3	7
รวม	6	22

จากตารางที่ 4.7.2 สามารถสรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย มีผู้ให้ทัศนะต่อลักษณะความผูกพันระหว่างไทยลาวที่เปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง และไทยลาวเปรียบเสมือนบ้านใกล้เรือนเคียง มีความหมายที่เหมือนกันเพียง 6 ราย แต่มีผู้มองว่ามีความหมายต่างกันถึง 22 ราย โดยแต่ละรายแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 6 ราย ที่แสดงทัศนะว่าความผูกพันระหว่างไทยลาวในลักษณะบ้านพี่เมืองน้อง เหมือนกับบ้านใกล้เรือนเคียงนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนักศึกษา 2 ราย กล่าวว่า ทั้ง 2 คำกล่าว แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเหมือนกัน คล้ายกัน แต่เขาชอบคำว่าบ้านพี่เมืองน้องเพราะรู้สึกเป็นญาติกันมากกว่า บ้านใกล้เรือนเคียงจะรู้สึกเพียงว่าอยู่ติดกันธรรมดา มีอะไรก็สามารถปรึกษาหารือและพูดคุยกันได้ ส่วนอีก 1 ราย กล่าวว่าทั้งสองคำกล่าวนี้มีความหมายเหมือนกัน แต่ความผูกพันระหว่างไทยลาวน่าจะเป็นแบบบ้านพี่เมืองน้องมากกว่า บ้านใกล้เรือนเคียงนั้นน่าจะเป็นลาวเวียดนาม เพราะคนต่างกัน ภาษาก็ไม่เหมือนกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนกล่าวว่าไม่ต่างกันเท่าไร ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาวน่าจะเป็นแบบบ้านพี่เมืองน้องมากกว่า เพราะมีความผูกพันกันมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว นอกจากนี้กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 3 ราย แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า ทั้งสองคำพูดมีความหมายที่เหมือนกัน แต่ชอบคำว่าเป็นพี่น้องกันมากกว่า เพราะมีรู้สึกว่าใกล้ชิดกันมากกว่าคำว่าบ้านใกล้เรือนเคียง ส่วนรายสุดท้ายกล่าวว่า ทั้งสองคำกล่าวมีลักษณะเหมือนกัน บ้านใกล้เรือนเคียงไม่ได้เป็นพี่น้องกัน แต่รักกัน อยู่ใกล้กันต้องมีความเข้าใจกัน ส่วนบ้านพี่เมืองน้อง ต่างฝ่ายต่างจะแยกกันไม่ได้ บ้านใกล้เรือนเคียงต้องเข้าใจจิตใจกัน มีสุข มีทุกข์ ร่วมกัน โดยส่วนตัวคิดว่าความสัมพันธ์ไทยลาวจะเป็นแบบไหนก็ได้

ส่วนกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 22 ราย ที่เห็นว่าลักษณะความผูกพันระหว่างไทยลาวที่เป็นแบบบ้านพี่เมืองน้องและบ้านใกล้เรือนเคียง มีความหมายที่แตกต่างกันนั้น เริ่มจากกลุ่มข้าราชการ ท่านสมพันธ์ รัตนวงษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กล่าวว่า ชอบความหมายของทั้งสองประโยค อย่างไรก็ตาม มีข้อแตกต่างกันอยู่บ้างในความผูกพันระหว่างสองชาตินี้ คือคำว่าบ้านพี่เมืองน้องจะเป็นความจริงของประเทศทั้งสองทางด้านประวัติศาสตร์ ส่วนคำว่าบ้านใกล้เรือนเคียงจะเป็นความจริงระหว่างประเทศทั้งสองในภาพปัจจุบัน ท่านบุญทอน รองรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาให้ข้อคิดเห็นว่า บ้านพี่เมืองน้องกับบ้านใกล้เรือนเคียงมีความหมายที่แตกต่างกัน ถ้าอยู่ติดกันก็เป็นบ้านใกล้เรือนเคียง เช่น เวียดนาม ส่วนบ้านพี่เมืองน้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวดองกัน เช่น คนทั้งสองฝั่งโขงทั้งไทยและลาวมีการแต่งงานระหว่างกัน ซึ่งตนเองคิดว่าไทยลาวจะเป็นแบบใดก็ได้ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 3 ราย ที่เป็นกลุ่มข้าราชการกล่าวว่า บ้านพี่เมืองน้องเหมือนเป็นสายเลือดเดียวกัน ส่วนบ้านใกล้เรือนเคียง จะเป็นคนอื่นที่มาอยู่ใกล้ ๆ กัน และโดยส่วนตัวแล้วชอบให้ไทย-ลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้องมากกว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 1 ราย จากกลุ่มนักศึกษาแสดงทัศนะว่า บ้านพี่เมืองน้องมีความผูกพันมากกว่าบ้านใกล้เรือนเคียง บ้านใกล้เรือนเคียงหากอยู่ใกล้ชิดติดกัน แต่เป็นศัตรูกันก็มีเหมือนกัน ในความเป็นจริงนั้นชอบบ้านพี่เมืองน้องมากกว่า เพราะจะสนิทสนมและอบอุ่นกันมากกว่า และอีก 1 ราย แสดงความคิดเห็นว่า ไทยลาวเป็นบ้านใกล้เรือนเคียงมากกว่า บ้านพี่เมืองน้องนั้นเหมือนประเทศไทยเป็นพี่ ประเทศลาวเป็นน้อง ซึ่งคิดว่าไม่ยุติธรรม และไม่ชอบ คิดว่าพี่จะเอาเปรียบน้องเพราะพี่เป็นประเทศที่ใหญ่กว่า กลุ่มนักธุรกิจ จำนวน 5 ราย แสดงความคิดเห็นที่ไปในทิศทางเดียวกันนี้ กล่าวคือ บ้านพี่เมืองน้องต่างจากบ้านใกล้เรือนเคียง บ้านพี่เมืองน้องจะสนิทสนมเป็นญาติกันมากกว่าบ้านใกล้เรือนเคียง คือ คนที่ไม่รู้จักกันมาอยู่ใกล้กัน เช่น ลาวกับเวียดนามที่ไม่มีความผูกพันทางสายเลือด และอยากให้ไทยลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้องหรือบ้านแก้วเมืองทองเพราะคนทั้งสองประเทศมีภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายกัน และ 1 ใน 5 ราย ในกลุ่มนักธุรกิจกล่าวว่า คำว่าไทยลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้อง คำนี้แสดงให้เห็นชัดเจนหากคนที่ไม่มีการศึกษาติดตามภาษาจะคิดว่าเมื่อไหร่ ๆ ไทยก็เป็นพี่ลาวเป็นน้อง ควรจะเปลี่ยนเป็นไทยลาวเป็นบ้านใกล้เรือนเคียงมากกว่า เพราะในสายตาของประชาชนโดยทั่วไป จะคิดว่าไทยเป็นพี่ตลอดเวลา ซึ่งควรจะเสมอกันเพราะต่างฝ่ายต่างมีประเทศ มีวัฒนธรรม มีรัฐบาล ถ้าในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลไม่มีปัญหา เป็นเรื่องธรรมดาจะหว่างน้องกับพี่ แต่ในภาพรวมประชาชนจะไม่พอใจ น่าจะใช้คำว่าเป็นบ้านใกล้เรือนเคียงจะดีกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 3 ราย กล่าวว่า ความหมายของบ้านพี่เมืองน้องนั้น ต่างฝ่ายต่างรักและผูกพันซึ่งกันและกัน ส่วนบ้านใกล้เรือนเคียงจะไม่มี ความผูกพันกันเท่าใดนัก เพียงแต่อยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้น และทั้ง 3 รายกล่าวว่า บ้านพี่เมืองน้องจะมีความเหมาะสมกับประเทศไทยและลาวมากกว่า สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ราย จากกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น 1 รายกล่าวว่า ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง ไทยลาวน่าจะเป็นบ้านใกล้เรือนเคียงกันมากกว่า เพราะบ้านพี่เมืองน้องนั้น ถ้าเป็นพี่น้องกันจริง ๆ แล้ว จะต้องมีการช่วยเหลือกันอย่างจริงจังมากกว่านี้ บ้านใกล้เรือนเคียงนั้นมีการคบค้าสมาคมระหว่างกัน ถ้าเป็นมิตรกันก็เป็น ถ้าไม่ถูกกันก็ต่างคนต่างอยู่ แต่ตามความเป็นจริงแล้วอยากให้ไทยลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้องมากกว่า อีก 1 รายกล่าวว่า บ้านพี่เมืองน้องจะมีความผูกพัน

กันมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ มีความสนิทสนมเป็นเครือญาติเดียวกัน อยากให้ไทยลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้องเพราะความหมายจะไปในทำนองคุ้นเคย และสนิทสนมกันมากกว่า

กล่าวโดยสรุป คนลาวส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความผูกพันระหว่างไทยลาวเปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้องมากกว่าบ้านใกล้เรือนเคียง เนื่องจากมีความผูกพันกันมานานตั้งแต่โบราณ และมีความรู้สึกที่ว่าคำว่าบ้านพี่เมืองน้องให้ความรู้สึกที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่าบ้านใกล้เรือนเคียง แต่ยังมีคนลาวบางรายมีความเห็นว่า บ้านพี่เมืองน้องจะให้ความรู้สึกที่ไทยเป็นพี่ลาวเป็นน้อง ซึ่งโดยคนลาวทั่วไปจะคิดว่าไทยชอบทำตัวเป็นพี่ตลอดเวลา ข้อนี้น่าจะเปลี่ยนเป็นใช้คำว่าบ้านใกล้เรือนเคียงกันจะถูกต้องมากกว่า

4.7.3 เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในอนาคตจะเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์จะดำเนินไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาวในอนาคต		
	ดีขึ้น	เลวลง	ไม่แน่ใจ
1. กลุ่มนักการเมือง/ข้าราชการ	5		1
2. กลุ่มนักศึกษา	4		
3. กลุ่มนักธุรกิจ	4		
4. กลุ่มสื่อมวลชน	4		
5. กลุ่มประชาชนทั่วไป	10		
รวม	27		1

จากตารางที่ 4.7.3 สามารถสรุปได้ว่า จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 28 ราย เห็นว่าความสัมพันธ์ไทยลาวในอนาคตจะดำเนินไปด้วยดี โดยในแต่ละกลุ่มให้เหตุผลประกอบดังนี้

กลุ่มข้าราชการ ในภาพรวมนั้น กล่าวว่า ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศก็ได้อยู่แล้ว คิดว่าในอนาคตจะดียิ่งขึ้น ท่านสุมพันธ์ รัตนวง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม กล่าวว่า ในอนาคตความสัมพันธ์ไทยลาวจะมีความเสมอภาค มีผลประโยชน์ระหว่างกัน มีความเข้าใจ และเคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจกันมากขึ้น เพราะความผูกพันระหว่างสองชนชาติเป็นพื้นฐาน ความคล้ายคลึงกันหลายอย่าง เช่น ด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ทางฝ่ายลาวมีนโยบายต่างประเทศที่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนเป็นกฎหมาย แต่ไม่ทราบว่าฝ่ายไทยจะมีนโยบายความสัมพันธ์กับลาวและมีเป้าหมายอย่างไร ทั้งสองฝ่ายควรจะมองว่าจะปรับตัวให้เข้าหากันแต่ละฝ่ายได้อย่างไร ถ้าฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่ปรับอยู่ข้างเดียวก็คงจะลำบาก ลาวเป็นประเทศ

เล็ก ๆ คงจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีแน่นอน เพื่อความดำรงอยู่ได้ของประเทศไทย นโยบายของไทย น่าจะได้มีการปรับเปลี่ยน แต่สิ่งที่ลำบากคือ การเมืองของไทยมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองที่กุมอำนาจ นโยบายของพรรคก็ไม่แน่นอนไม่มีอุดมการณ์วางไว้ว่าจะสร้างเมืองไทยในรูปแบบใด นโยบายของรัฐบาลในชุดนี้อาจมีนโยบายสร้างความเป็นมิตรให้กับลาว แต่หากการเมืองไทยครั้งต่อไปเปลี่ยนไป มีนโยบายแบบใหม่ ลาวก็ต้องปรับนโยบายให้เข้ากับรัฐบาลชุดนี้อีก เพราะฉะนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับฝ่ายไทยเป็นส่วนมาก ลาวมีนโยบายตายตัว แต่ไทยมีนโยบายที่หลากหลาย ข้าราชการทหาร 1 ราย แสดงทัศนะว่า อนาคตความสัมพันธ์ไทย-ลาว จะเป็นไปในทิศทางบวก และดีขึ้น โดยจะสังเกตได้จากการมีคณะกรรมการร่วมระหว่างกันมากขึ้น ที่สามารถนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีงามได้

กลุ่มนักศึกษาในภาพรวมนั้น กล่าวว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวจะดีขึ้น เพราะอย่างไรก็ตามไทยและลาวมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกันมากแล้ว แม้ว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม ก็ไม่น่าจะทำให้ความสัมพันธ์เสื่อมลงได้ กรณีเรื่องบาดหมางระหว่างกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็น่าจะผ่านไปได้ เพราะทั้งสองประเทศต้องร่วมมือกันในหลาย ๆ ด้านอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ เช่น การนำเข้าสินค้าอุปโภค บริโภค ลาวยังต้องพึ่งไทยอีกมาก ลาวไม่สามารถจะตัดความสัมพันธ์กับไทยไปได้ ถึงแม้ว่าลาวจะถูกเออาร์คเอเปรียบข้างเล็กน้อยจากไทยก็ตาม อีก 1 รายกล่าวว่า ในอนาคตประชาชนไทยลาวมีความเข้าใจซึ่งกันและกันและน่าจะไปมาหาสู่กันมากขึ้น และอีก 1 รายได้กล่าวเสริมว่าทั้งสองประเทศจะกระตือรือร้นในการสร้างความสัมพันธ์ และมีการร่วมมือกันมากขึ้น

กลุ่มนักธุรกิจในภาพรวมแล้ว เห็นว่า ไทยลาวจะใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วเมื่อลาวเข้าอาเซียน ก็ทำให้กระชับความสัมพันธ์กันมากขึ้นกว่าเดิม ปัญหาทุกอย่างจะสามารถแก้ไขได้ นักธุรกิจ 1 ราย ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในอนาคตจะดีขึ้นแน่นอน แต่จะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับรัฐบาลจากทั้งสองฝ่าย ส่วนประชาชนกับประชาชนไม่มีปัญหาระหว่างกันอยู่แล้ว เพราะมีความผูกพันกัน มีเพียงแม่น้ำโขงเท่านั้นที่กั้นไทยกับลาวไว้ เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมานานและยึดเหนี่ยวกันตลอดเวลา เพียงแต่รัฐบาลของทั้งไทยและลาวไม่พยายามที่จะสร้างสายสัมพันธ์อันนี้ให้แข็งแกร่งขึ้น ส่วนนักธุรกิจรายสุดท้าย 1 ราย ให้มุมมองที่ต่างไปจากคนอื่น ๆ ก็คือ ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในอนาคต ค่อนข้างจะทำนายได้ยากยิ่งทางการเมืองนั้น ไม่สามารถจะคาดการณ์ได้ ถ้าหากเศรษฐกิจของลาวดีขึ้น การมองโลกในด้านการเมืองของลาวจะดีขึ้นและกว้างขึ้น และถ้าสัมพันธภาพระหว่างไทยลาวเป็นไปด้วยดี การแลกเปลี่ยนสินค้าไม่มีปัญหาก็คิดว่าความสัมพันธ์จะดีขึ้น ถ้าเศรษฐกิจลาวไม่ดี ลาวก็จะมองไทยในด้านลบมากขึ้น

สำหรับกลุ่มสื่อมวลชนในภาพรวม เห็นว่า ไทยลาวจะมีการติดต่อและมีมิตรภาพที่ดีขึ้น เพราะคนไทยและลาวมีความเข้าใจกัน ทั้งนี้เนื่องจากไทยลาวเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์พิเศษเนื่องจากความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน

ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไปในภาพรวมนั้น เห็นว่า อนาคตของความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศจะดีขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ไทยลาวต้องทำมาค้าขายระหว่างกัน ติดต่อกันและไปมาหาสู่กัน ในส่วนของด้านวิชาการ การส่งนักศึกษาลาวมาเรียนที่เมืองไทยก็เป็นการสร้างความสัมพันธ์และเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีทั้งต่ออาจารย์ไทยกับนักศึกษาลาว และนักศึกษาลาวกับนักศึกษาไทย เพราะทั้งนักศึกษาและอาจารย์จะเป็นตัวกลางคอยเชื่อมโยงสายสัมพันธ์อันดีงามทางวัฒนธรรมได้ อีก 2 รายกล่าวว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในอนาคตจะดีกว่าแต่ก่อน จะมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ในทางที่ดีขึ้น และอาจจะมีการติดต่อกันทางธุรกิจมากขึ้นด้วย ประชาชนจะมีความรักใคร่ปรองดองกันเหมือนเดิม ไม่น่าจะเป็นศัตรูกัน และรายสุดท้ายในกลุ่มนี้ ให้ข้อคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวคงจะไม่มีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปมาก และไม่มีอะไรร้ายแรง ความสัมพันธ์คงจะขาดจากกันไม่ได้ และจะไม่เกิดเหตุการณ์ที่รุนแรง คนลาวรู้ว่าประเทศทั้งสองเป็นบ้านพี่เมืองน้อง บ้านใกล้เรือนเคียงต้องปรองดองกัน มีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ลาวต้องพึ่งประเทศไทย เช่น ด้านวิชาการ การส่งนักศึกษาไปเรียน ด้านเศรษฐกิจ มีการค้าขายระหว่างกัน สายพัวพันของกลุ่มคนของทั้งสองฝั่งที่เป็นพี่เป็นน้องยังมีมาก บางคนย้ายไปย้ายมา จากฝั่งลาวไปฝั่งไทยหรือจากฝั่งไทยไปฝั่งลาว และอาศัยแผ่นดินไทยหรือแผ่นดินลาวอยู่ไปเลยก็มี คนสองฝั่งยังคงความเป็นพี่น้องกัน คงจะเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกันได้ จะไม่มีอะไรรุนแรงเหมือนในอดีต เพราะรัฐบาลของทั้งสองฝ่ายยังดูแลและเอาใจใส่กันอยู่

กล่าวโดยสรุป คนลาวส่วนใหญ่เห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในอนาคตจะเป็นไปในทิศทางที่ดี จะมีความเสมอภาค มีผลประโยชน์ระหว่างกัน มีความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันมากขึ้น เพราะทั้งสองประเทศมีความผูกพันระหว่างประชาชนและความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีมาแต่โบราณเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ปัจจุบันไทยลาวก็มีความร่วมมือกับไทยในหลาย ๆ ด้านอยู่แล้ว เช่น ด้านเศรษฐกิจ วิชาการ ฯลฯ ลาวไม่อาจตัดความสัมพันธ์กับไทยได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลของทั้งสองประเทศเป็นสำคัญ